



MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
YAYINLARI
MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY



OLBA XXVIII

(Ayrıbasım / Offprint)

KAAM YAYINLARI

OLBA

XXVIII

© 2020 Mersin Üniversitesi/Türkiye

ISSN 1301 7667

Yayıncı Sertifika No: 18698

OLBA dergisi;

ARTS & HUMANITIES CITATION INDEX, EBSCO, PROQUEST

ve

TÜBİTAK-ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanlarında taranmaktadır.

Alman Arkeoloji Enstitüsü'nün (DAI) Kısaltmalar Dizini'nde 'OLBA' şeklinde yer almaktadır.

OLBA dergisi hakemlidir. Makalelerdeki görüş, düşünce ve bilimsel değerlendirmelerin yasal sorumluluğu yazarlara aittir.

The articles are evaluated by referees. The legal responsibility of the ideas, opinions and scientific evaluations are carried by the author.

OLBA dergisi, Mayıs ayında olmak üzere, yılda bir kez basılmaktadır.

Published each year in May.

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya edilemez.

Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of the Mersin University

(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA dergisinde makalesi yayımlanan her yazar, makalesinin baskı olarak ve elektronik ortamda yayımlanmasını kabul etmiş ve telif haklarını OLBA dergisine devretmiş sayılır.

Each author whose article is published in OLBA shall be considered to have accepted the article to be published in print version and electronically and thus have transferred the copyrights to the Mersin University

(Research Center for Cilician Archaeology / Journal OLBA)

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde ve bu cildin giriş sayfalarında belirtilen formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.

Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address.

Redaktion: Doç. Dr. Deniz Kaplan

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen makaleler için yazışma adresi:

Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:

Prof. Dr. Serra Durugönül

Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü

Çiftlikköy Kampüsü, 33342 Mersin - TURKEY

Diğer İletişim Adresleri

Other Correspondance Addresses

Tel: +90 324 361 00 01 • 14730 / 14734

Fax: +90 324 361 00 46

web mail: www.kaam.mersin.edu.tr

www.olba.mersin.edu.tr

e-mail: sdurugonul@gmail.com

Baskı / Printed by

Sonsöz Gazetecilik, Matbaacılık, Rek. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.

İvedik Mah. Matbaacılar Sit. 1341. Cad. No: 56-58 İvedik OSB - Yenimahalle / ANKARA

Tel: +90 312 394 57 71 Fax: +90 312 394 57 74 • Sertifika No: 18698

Grafik / Graphic

Digilife Dijital Basım Yay. Tan. ve Org. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Güvenevler Mah. 1937 Sk. No.33 Yenişehir / MERSİN

Tel: +90 324 231 14 16 • www.digilifemersin.com



MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM) YAYINLARI-XXVII

MERSIN UNIVERSITY PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY (KAAM)-XXVIII



Editörler

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN
Gunnar BRANDS
Deniz KAPLAN

OLBA Bilim Kurulu

Prof. Dr. Mehmet ÖZDOĞAN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikri KULAKOĞLU (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Marion MEYER (Viyana Üniversitesi)
Prof. Dr. Susan ROTROFF (Washington Üniversitesi)
Prof. Dr. Kutalmış GÖRKAY (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. İ. Hakan MERT (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Eda AKYÜREK-ŞAHİN (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. Yelda OLCAY-UÇKAN (Anadolu Üniversitesi)

MERSİN

2020

İçindekiler / Contents

A. Tuba Ökse Yukarı Dicle Havzası – Ambar Çayı Vadisi Yerleşim Tarihi (<i>Upper Tigris Region - Settlement History of the Ambar Çay Valley</i>)	1
Hamza Ekmen – F. Gülden Ekmen – Ali Güney İnönü Cave: New Results of the Early Iron Age Culture in the Western Black Sea Region (<i>İnönü Mağarası: Batı Karadeniz Bölgesi Erken Demir Çağı Kültürüne İlişkin Yeni Sonuçlar</i>)	35
Deniz Kaplan – Serra Durugönül Head of a Kouros from the Hinterland of Tarsus Belonging to the Period of the Syennesis Dynasty (<i>Tarsus Hinterland'ından Syennesis Hanedanlığı Dönemi'ne Ait Bir Kouros Başı</i>).....	57
Elçin Doğan Gürbüzler Terracotta Figurines from the Temple of Aphrodite at Aphrodisias (<i>Aphrodisias Aphrodite Tapınağı'ndan Ele Geçen Pişmiş Toprak Figürinler</i>)	69
Ahmet Mörel A Young Dionysos-Satyr Group from Akkale (Rough Cilicia) (<i>Akkale'den (Dağlık Kilikia) Bir Genç Dionysos-Satyr Grubu</i>)	99
Ulus Tepebaş Tarsus Hinterlandı'ndan Büstlü Bir Lahit (<i>A Sarcophagus with Busts from the Hinterland of Tarsus</i>)	115
Zeliha Gider-Büyüközer Knidos Dorik Stoa (Sostratos?): Stilistik Değerlendirme (<i>Knidos Doric Stoa (Sostratos?): Stylistic Evaluation</i>)	131
Aytekin Büyüközer Knidos Kent Surları: Kap Krio Savunma Sistemi ve 56 Numaralı Kule (?) (<i>The Fortification of Knidos: Defence System of Cape Crio and Tower 56 (?)</i>) .	165
Erdoğan Aslan – Uğurcan Orhan – L. Ufuk Erdoğan Aslanlı Burun ve Kap Krio Sualtı Araştırmaları (<i>Underwater Researches of Cape Aslan and Cape Crio</i>)	207

Gökhan Coşkun – Erkan Alkaç Seyitömer Höyük’de Ele Geçen Mühürlü Amphora Kulpları (<i>Stamped Amphora Handles from Seyitömer Höyük</i>)	243
Rahşan Tamsü-Polat – Nurten Kanbur Yeni Araştırmalar Işığında Midas Kale Phryg Seramikleri (<i>Phrygian Potteries of the Midas Fortress in the Light of New Researches</i>)	263
Hatice Körsulu Sinabiç’tan (Dalisandos?) Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri (<i>Hellenistic and Roman Period Pottery from Sinabiç (Dalisandos?)</i>)	295
Handegül Canlı Philadelphia’dan (Isauria) Nadir Bir Buluntu: Silindirik Asma Kilit (<i>A Rare Find from Philadelphia (Isauria): Cylindrical Padlock</i>).....	339
Jon C. Cubas Diaz Korasion: Eine unsichtbar gewordene kilikische Kleinstadt (<i>Korasion: Görünmez Hale Gelen Bir Kilikia Kasabası</i>)	351
Ertekin Doksantalı Knidos ‘Liman Caddesi’ Geç Antik Dönem Atölye/Dükkan ve Buluntuları (<i>Late Antiquity Workshop/Shop and Findings from Knidos’ “Harbor Street”</i>)	377
Ülkü Kara A Group of One-Handled “Sardis Type” Amphorae from the Excavations at Küçükçekmece Lake Basin (Bathonea ?) (<i>Küçükçekmece Göl Havzası Arkeolojik Kazıları’ndan (Bathonea ?) “Sardis Tip” Olduğu Düşünülen Bir Grup Tek Kulplu Amphora</i>)	421
Şener Yıldırım Side Müzesi’nden Champlévé Tekniğinde Bezenmiş Erken Bizans Dönemi Levhaları (<i>Early Byzantine Plates Decorated with Champlévé Technique in the Side Museum</i>)	439
Güray Ünver A New Honorary Inscription From Knidos (<i>Knidos’tan Yeni Bir Onurlandırma Yazıtı</i>).....	463
Ahmet Tolga Tek Antik ve Orta Çağ Kaynaklarında, Yazıtlarda ve Sikke Basımları ile Podalia (<i>Podalia in Ancient and Medieval Sources, Inscriptions and its Coinage</i>).....	477

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
BİLİMSEL SÜRELİ YAYINI 'OLBA'

Amaç

Olba süreli yayını; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu'ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Arkeolojik çalışmalarda sadece belli bir alan veya bölge ile sınırlı kalmaksızın 'Eski Çağ Bilimleri'ni birbirinden ayırmadan ve bir bütün olarak benimseyerek bilim dünyasına değerli çalışmaları sunmayı amaçlamaktadır.

Kapsam

Olba süreli yayını Mayıs ayında olmak üzere yılda bir kez basılır. Yayınlanması istenilen makalelerin en geç her yıl Kasım ayı sonunda gönderilmiş olması gerekmektedir.

1998 yılından bu yana basılan Olba; Küçükasya, Akdeniz bölgesi ve Ortadoğu'ya ilişkin orijinal sonuçlar içeren Prehistorya, Protohistorya, Klasik Arkeoloji, Klasik Filoloji (ile Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri), Eskiçağ Tarihi, Nüvizmatik ve Erken Hıristiyanlık Arkeolojisi alanlarında yazılmış makaleleri kapsamaktadır.

Yayın İlkeleri

1. a- Makaleler, Word ortamında yazılmış olmalıdır.
b- Metin 10 punto; özet, dipnot, katalog ve bibliografya 9 punto olmak üzere, Times New Roman (PC ve Macintosh) harf karakteri kullanılmalıdır.
c-Dipnotlar her sayfanın altına verilmeli ve makalenin başından sonuna kadar sayısal süreklilik izlemelidir.
d-Metin içinde bulunan ara başlıklarda, küçük harf kullanılmalı ve koyu (bold) yazılmalıdır. Bunun dışındaki seçenekler (tümünün büyük harf yazılması, alt çizgi ya da italik) kullanılmamalıdır.
2. Noktalama (tireler) işaretlerinde dikkat edilecek hususlar:
 - a) Metin içinde her cümlelerin ortasındaki virgülden ve sonundaki noktadan sonra bir tab boşluk bırakılmalıdır.
 - b) Cümle içinde veya cümle sonunda yer alan dipnot numaralarının herbirisi noktalama (nokta veya virgül) işaretlerinden önce yer almalıdır.

c) Metin içinde yer alan “fig.” ibareleri, parantez içinde verilmeli; fig. ibaresinin noktasından sonra bir tab boşluk bırakılmalı (fig. 3); ikiden fazla ardışık figür belirtiliyorsa iki rakam arasına boşluksuz kısa tire konulmalı (fig. 2-4). Ardışık değilse, sayılar arasına nokta ve bir tab boşluk bırakılmalıdır (fig. 2. 5).

d) Ayrıca bibliyografya ve kısaltmalar kısmında bir yazar, iki soyadı taşıyorsa soyadları arasında boşluk bırakmaksızın kısa tire kullanılmalıdır (Dentzer-Feydy); bir makale birden fazla yazarlı ise her yazardan sonra bir boşluk, ardından uzun tire ve yine boşluktan sonra diğer yazarın soyadı gelmelidir (Hagel – Tomaschitz).

3. “Bibliyografya ve Kısaltmalar” bölümü makalenin sonunda yer almalı, dipnotlarda kullanılan kısaltmalar, burada açıklanmalıdır. Dipnotlarda kullanılan kaynaklar kısaltma olarak verilmeli, kısaltmalarda yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa (ve varsa levha ya da resim) sıralamasına sadık kalınmalıdır. Sadece bir kez kullanılan yayınlar için bile aynı kurala uyulmalıdır.

Bibliyografya (kitaplar için):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliyografya (Makaleler için):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inchriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, lev. LIV-LVII.

Dipnot (kitaplar ve makaleler için)

Richter 1977, 162, res. 217.

Diğer Kısaltmalar

age.	adı geçen eser
ay.	aynı yazar
vd.	ve devamı
yak.	yaklaşık
v.d.	ve diğerleri
y.dn.	yukarı dipnot
dn.	dipnot
a.dn.	aşağı dipnot
bk.	Bakınız

4. Tüm resim, çizim ve haritalar için sadece "fig." kısaltması kullanılmalı ve figürlerin numaralandırılmasında süreklilik olmalıdır. (Levha, Resim, Çizim, Şekil, Harita ya da bir başka ifade veya kısaltma kesinlikle kullanılmamalıdır).

5. Bir başka kaynaktan alıntı yapılan figürlerin sorumluluğu yazara aittir, bu sebeple kaynak belirtilmelidir.
6. Makale metninin sonunda figürler listesi yer almalıdır.
7. Metin yukarıda belirtilen formatlara uygun olmak kaydıyla 20 sayfayı geçmemelidir. Figürlerin toplamı 10 adet civarında olmalıdır.
8. Makaleler Türkçe, İngilizce veya Almanca yazılabilir. Türkçe yazılan makalelerde yaklaşık 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce yada Almanca özet kesinlikle bulunmalıdır. İngilizce veya Almanca yazılan makalelerde ise en az 500 kelimelik Türkçe ve İngilizce veya Almanca özet bulunmalıdır. Makalenin her iki dilde de başlığı gönderilmelidir.
9. Özetin altında, Türkçe ve İngilizce veya Almanca olmak üzere altı anahtar kelime verilmelidir.
10. Metin, figürler ve figürlerin dizilimi (layout); ayrıca makale içinde kullanılan özel fontlar 'zip'lenerek, We Transfer türünde bir program ile bilgisayar ortamında gönderilmelidir; çıktı olarak gönderilmesine gerek yoktur.
11. Figürlerde çözünürlük en az 300 dpi; format ise tif veya jpeg olmalıdır.

MERSIN UNIVERSITY
‘RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY’
JOURNAL ‘OLBA’

Scope

Olba is printed once a year in May. Deadline for sending papers is the end of November each year.

The Journal ‘Olba’, being published since 1998 by the ‘Research Center of Cilician Archeology’ of the Mersin University (Turkey), includes original studies done on prehistory, protohistory, classical archaeology, classical philology (and ancient languages and cultures), ancient history, numismatics and early christian archeology of Asia Minor, the Mediterranean region and the Near East.

Publishing Principles

1. a. Articles should be written in Word programs.
 - b. The text should be written in 10 puntos ; the abstract, footnotes, catalogue and bibliography in 9 puntos ‘Times New Roman’ (for PC and for Macintosh).
 - c. Footnotes should take place at the bottom of the page in continuous numbering.
 - d. Titles within the article should be written in small letters and be marked as bold. Other choices (big letters, underline or italic) should not be used.
2. Punctuation (hyphen) Marks:
 - a) One space should be given after the comma in the sentence and after the dot at the end of the sentence.
 - b) The footnote numbering within the sentence in the text, should take place before the comma in the sentence or before the dot at the end of the sentence.
 - c) The indication fig.:
 - *It should be set in brackets and one space should be given after the dot (fig. 3);
 - *If many figures in sequence are to be indicated, a short hyphen without space between the beginning and last numbers should be placed (fig. 2-4); if these are not in sequence, a dot and space should be given between the numbers (fig. 2. 5).

- d) In the bibliography and abbreviations, if the author has two family names, a short hyphen without leaving space should be used (Dentzer-Feydy); if the article is written by two or more authors, after each author a space, a long hyphen and again a space should be left before the family name of the next author (Hagel – Tomaschitz).
3. The ‘Bibliography’ and ‘Abbreviations’ should take part at the end of the article. The ‘Abbreviations’ used in the footnotes should be explained in the ‘Bibliography’ part. The bibliography used in the footnotes should take place as abbreviations and the following order within the abbreviations should be kept: Name of writer, year of publishment, page (and if used, number of the illustration). This rule should be applied even if a publishment is used only once.

Bibliography (for books):

Richter 1977 Richter, G., Greek Art, New York.

Bibliography (for articles):

Corsten 1995 Corsten, Th., “Inschriften aus dem Museum von Denizli”, Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi III, 215-224, pl. LIV-LVII.

Footnotes (for books and articles):

Richter 1977, 162, fig. 217.

Miscellaneous Abbreviations:

op. cit.	in the work already cited
idem	an author that has just been mentioned
ff	following pages
et al.	and others
n.	footnote
see	see
infra	see below
supra	see above

4. For all photographs, drawings and maps only the abbreviation ‘fig.’ should be used in continuous numbering (remarks such as Plate, Picture, Drawing, Map or any other word or abbreviation should not be used).
5. Photographs, drawings or maps taken from other publications are in the responsibility of the writers; so the sources have to be mentioned.
6. A list of figures should take part at the end of the article.

7. The text should be within the remarked formats not more than 20 pages, the drawing and photographs 10 in number.
8. Papers may be written in Turkish, English or German. Papers written in Turkish must include an abstract of 500 words in Turkish and English or German. It will be appreciated if papers written in English or German would include a summary of 500 words in Turkish and in English or German. The title of the article should be sent in two languages.
9. Six keywords should be remarked, following the abstract in Turkish and English or German.
10. Figures should be at least 300 dpi; tif or jpeg format are required.
11. The article, figures and their layout as well as special fonts should be sent by e-mail (We Transfer).

KNIDOS DORİK STOA (SOSTRATOS ?): STİLİSTİK DEĞERLENDİRME

Zeliha GİDER-BÜYÜKÖZER *

ABSTRACT

Knidos Doric Stoa (Sostratos ?): Stylistic Evaluation

West of the ancient city of Knidos, situated on the southern end of the third terrace are the remains of a stoa built in the Doric order which is referred to as the “Corinthian Temple Terrace”. The stoa is built along an east-west axis facing towards the Great Harbor. The stoa has a single story with an I-shaped plan and is two-aisled. Many architectural blocks are preserved and cuttings in the bed rock are visible in the field. The stoa is part of a larger building complex probably built by the famous architect Sostratos of Knidos referred to as the “pensilis ambulatio (hanging promenade)” by Pliny (nat. XXXVI, 83), which are generally accepted to be dated to the first half of the 3rd century BC. In previous studies, however, researchers have not taken the style of the architectural blocks into consideration. In this study, architectural blocks of the Doric stoa are studied in detail, and their style characteristics are identified and compared with Doric buildings in the region and in Anatolia. The Doric capitals, the arrangement of the triglyph-metope blocks, and the shape of the triglyph ears closely resemble other buildings established under the sponsorship of Ptolemies. In addition, the Ionic fluted column drums, the execution of the taenia, regulae, and guttae on the architrave blocks, the configuration of the mutulus-guttae in the geison blocks, and the style of cyma reversa type beak profile used as a geison crown are compatible with the architecture of the 3rd century BC. Based on these data we conclude that the stylistic features of Doric Stoa’s architectural elements support the traditional dating in the first half of the 3rd century, and therefore could be associated with Sostratos. The remains of the stoa are insufficient to connect this building with Sostratos’ “pensilis ambulatio” as mentioned in Pliny. It seems that Sostratos of Knidos was active from at least 323 to the 270s and spent all this time in Ptolemaic service. The data obtained from the inscriptions and the stylistic feature of the architectural blocks indicate that the building may have been built between 290-270 BC.

Keywords: Anatolia, Knidos, Sostratos, Stoa, Doric Order, Doric architrave, triglyph-metope, Doric geison, pensilis ambulatio.

* Doç. Dr. Zeliha Gider-Büyüközer, Selçuk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Konya/ TÜRKİYE.E-posta: zgider@gmail.com Orcid No: 0000-0003-4608-6471
Söz konusu çalışma, Selçuk Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri birimi tarafından 17401122 proje numaralı “Anadolu Dor Mimarisinde Entablatur” konusu ile ilgili olup, ilgili birimce desteklenmiştir.

ÖZ

Knidos antik kentinin batısında, “Korinth Tapınak Terası” olarak adlandırılan üçüncü terasın güney sınırında, dor düzeninde inşa edilmiş bir stoanın kalıntıları yer almaktadır. Doğu-batı doğrultulu uzanan yapının ön cephesi güneye, büyük limana bakmaktadır. Stoa, I planlı, iki nefli, tek katlıdır. Bugün alanda çok sayıda mimari blok ile yapının doğal kayaya oyulan kısımlarının bir bölümü görülebilmektedir. Stoa, Knidoslu ünlü mimar Sostratos tarafından inşa edilen ve antik kaynaklarda “*pensilis ambulatio* (asma yürüyüş salonu)” olarak aktarılan yapı kompleksi ile bağdaştırılmış, bu nedenle de genel olarak MÖ 3. yüzyılın ilk yarısında inşa edildiği kabul edilmiştir. Ancak bu tarihlendirme esnasında araştırmacılar yapının mimari bloklarının stiline hiç değinmemiştir. Bu çalışmada Dorik Stoa’nın mimari blokları detaylıca ele alınarak, stil özellikleri belirlenmiş ve bu stil özellikleri bölgedeki ve Anadolu’daki yapılarla karşılaştırılarak, yapının inşa edildiği dönem sorgulanmıştır. Stoanın mimari elemanlarından dor başlıkları, triglif metop bloklarının düzenlenişi ve triglif kulaklarının biçimi özellikle Ptolemaioslar’ın sponsorluğunda inşa edilen yapılarla uyum içindedir. Bunun yanı sıra ionik yivli sütun tamburları, arşitrav bloklarında taenia, regula ve guttaenin işlenişi, geison bloklarında mutulus-guttaenin düzenlenişi ve geison tacı olarak kullanılan kyma reversalı şahingagası profilinin stili MÖ 3. yüzyıl yapılarıyla bağdaşmaktadır. Tüm bu veriler doğrultusunda, Knidoslu ünlü mimar Sostratos ile bağlantılı olduğu düşünülecek MÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen Dorik Stoa’nın mimari elemanlarında görülen stil özelliklerinin de bu tarihi desteklediği sonucuna varılmıştır. Dorik Stoa’nın mevcut kalıntıları, bu yapıyı Sostratos’un “*pensilis ambulatio*” yapı tarzı ile bağdaştırılabileceğini düşündürmektedir. Sostratos MÖ 323-270 yılları arasında kariyerinde aktif rol oynamıştır. Yazıtlardan elde edilen veriler ve mimari blokların stil özellikleri yapının MÖ 290-270 yılları arasında inşa edilmiş olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu, Knidos, Sostratos, Stoa, Dor Düzeni, dorik arşitrav, triglif-metop, dorik geison, pensilis ambulatio.

Giriş

Knidos antik kenti, Muğla ili, Datça ilçesi sınırları içinde, günümüzde Datça ya da Reşadiye Yarımadası olarak adlandırılan, antik dönemde ise Knidos Yarımadası olarak bilinen yarımadanın en uç noktasındaki Tekir Burnu üzerinde, Ege ve Akdeniz’in birleştiği noktada yer almaktadır¹. Herodotos (Hdt. I. 174, 2-3) Knidos Yarımadası’nı Bybassos Boğazı’ndan başlatır ve batı uç noktasındaki Triopion Burnu’na dek tüm karayı Knidos toprağı olarak tanımlar. Kent, Kap Krio ve ana kara olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır². Knidos, 18. yüzyıldan itibaren pek çok Avrupalı seyyahın

1 Bu çalışma, 30.09.2013 tarih ve 2013/5387 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün 20.06.2014 tarih ve 120642 sayılı yazıları ile başkanlığını Prof. Dr. Ertekin M. Doksanaltı’nın yürüttüğü Knidos Kazı ve Araştırmaları’nın bir bölümü olarak gerçekleştirilmiştir. Destek ve katkılardan dolayı kazı başkanı sayın Prof. Dr. Ertekin M. Doksanaltı başta olmak üzere Dr. Öğr. Üyesi G. Ünver ve Dr. W. Bruce’a teşekkür ederim.

2 Kap Krio ile ilgili değerlendirmeler için bk. Bruns-Özgan 2002a, 99-101; Doksanaltı 2003, 27; Doksanaltı 2006, 24-29.

ilgi odağı haline gelmiştir.

Knidos antik kentinin batısında, “Korinth Tapınak Terası” olarak adlandırılan üçüncü terasın güney sınırında, dor düzeninde inşa edilmiş bir stoaanın kalıntıları yer almaktadır (fig. 1-2). Doğu-batı doğrultulu uzanan yapının ön cephesi güneye, büyük limana bakmaktadır. Yapı hakkında ilk detaylı bilgiler, Dilettanti Cemiyeti adına 1812 yılının Haziran ayında kente ulaşan W. M. Leake tarafından verilmiştir³. 1857-1859 yıllarında Knidos antik kentinde ilk kazı çalışmalarını yapan C. T. Newton, Dorik Stoa’dan kısaca bahsetmiştir⁴. Yapıda ilk kazı çalışmaları ise 1967 yılında, I. C. Love döneminde başlamıştır. Beş sezon devam eden bu çalışmalar sonucu yapının planı belirlenmiş ve cephe restitüsyonu hazırlanmıştır⁵.

Dorik Stoa, Knidoslu ünlü mimar Sostratos tarafından inşa edilen ve antik kaynaklarda “*pensilis ambulatio* (asma yürüyüş salonu)” olarak aktarılan yapı kompleksi ile bağdaştırılmış, bu nedenle de genel olarak MÖ 3. yüzyılın ilk yarısında inşa edildiği kabul edilmiştir. Ancak bu tarihlendirme esnasında araştırmacılar yapının mimari bloklarının stiline hiç değinmemiştir. Bu çalışmada öncelikle stoaanın dorik mimari bloklarının stil özellikleri ele alınacak, yapının mimarı ve tarihi ile ilgili veriler değerlendirilecek, Sostratos ve O’nun “*pensilis ambulatio*” tarzı mimari yeniliği irdelenecek, yapının sponsoru ve inşa tarihi sorgulanacaktır.

Yapının Tanımı

Knidos Dorik Stoa, I planlı, iki nefli, tek katlıdır. Stoaanın ön cephesi doğal kayaya oyulmuş üç basamaklı bir alt yapı üzerine inşa edilmiştir. Geçen zaman içinde Dorik Stoa’nın üstü yeniden erozyon toprağı ve maki ile kaplandığından, kazı çalışmaları sonucu açılan alanları bugün görmek mümkün değildir (fig. 3). Alanda sadece yapının doğal kayaya oyulan basamaklarının bir kısmı ve yapının cephe düzenlemesine ait dorik mimari bloklar ile bu bloklara ait parçalar görülebilmektedir (fig. 4). Mimari blokların çoğunun parçalanmış olması, bu alanın bir alt terasta yer alan kilisenin yapımı esnasında taş ocağı gibi kullanılmış olabileceği düşüncesini doğurmaktadır.

Kazı Bulguları

I. C. Love başkanlığında yapılan kazı çalışmaları neticesinde Dorik Stoa’nın, doğu-batı yönde 113,50 m uzunluğunda, kuzey-güney yönde 15,80 m genişliğinde olduğu belirlenmiştir⁶. 1967-1968 yıllarında elde edilen verilerden hareketle stoaanın plan ve cephe restitüsyonu önerisi hazırlanmıştır⁷. Bu ilk çalışmada stoaanın ön

3 Dilettanti 1840, 18, 41-42, lev. 26-28.

4 Newton 1863, 366-367

5 Love 1968, 124, fig. 8-9; Love 1970, 149-151, lev. 38.3; Love 1972a, 63-64, Çiz. 1-2, lev. 15.2; Love 1972b, 393; Love 1973, 98-99.

6 Love 1972a, 63. Dilettanti Cemiyeti, Dorik Stoa’nın yaklaşık 400 feet uzunluğunda olduğunu, ancak planının kesin olarak belirlenemediğini yazmıştır (Dilettanti 1840, 18).

7 Love 1968, 124, fig. 9.

cephesinde dorik sütunların yer aldığı ve bu sütunların üç sıra halinde yanlara doğru döndürüldüğü, arka kısmında ise dükkan sıralarının olabileceği önerilmiştir (fig. 5). Ancak stoanın doğu tarafında yapılan kazı çalışmalarında, doğu kısa kenarda sütun sırasının olmadığı, bu bölümde kuzey arka duvara benzer pseudo-isodomik duvar örgüsünün devam ettiği tespit edilmiştir⁸. Bu alanda 1,13 m yüksekliğinde orthostat blokları açığa çıkmıştır. Bloklardan birinin yüzeyinde 12°'lik açı ile oyulmuş faskia yer almaktadır⁹. Bu da stoanın doğu kısa kenarında 12°'lik açı ile devam eden bir alınlık düzenlemesine işaret etmektedir. Stoanın batı tarafında yapılan kazı çalışmalarında ise bir cephesine 1 m yüksekliğinde parapet yuvası açılmış bir sütun tamburu ile ön cephesi üç çeyrek yuvarlak şeklinde düzenlenmiş, duvar bitimine yerleştirilen bir sütun tamburu açığa çıkmıştır. Tüm bu veriler, stoanın kısa kenarlarında Diletanti Cemiyeti'nin önerdiğinin aksine, hexastyl portiko şeklinde düzenlenen girişlerin olmadığını göstermektedir¹⁰. Bu tespitlere karşın I. C. Love, 1968 yılında yayınladığı plan ve cephe restitüsyonunu revize etmemiştir.

Kazı çalışmalarında elde edilen verilerden hareketle ön cephe sütunlarında aksial aralık 3,09 m olarak hesaplanmış olmasına karşın, S. Gibson tarafından hazırlanan restitüsyon çiziminde ön cepheye 26 adet sütun yerleştirilmiştir (fig. 5). Toplam uzunluğu 113,50 m olan stoanın stylobat ölçüsü yaklaşık 112,25 m'dir. Bu ölçüler doğrultusunda yapının ön cephesinde 37 adet sütun olmalıdır. I. C. Love yayınında aksial aralığa üç metop yerleştirildiğini yazmasına karşın, restitüsyon çiziminde iki metop vardır (fig. 5)¹¹. Yine, ilk yıllarda yapılan kazı çalışmalarında elde edilen verilerden hareketle stoanın iç cephe sütunlarının da dor düzeninde olduğunu dile getirilmesine karşın¹², en son yayında iç sütun sırasının ion olabileceği önerilmiştir¹³. Aslında kazı çalışmalarında iç sütun sırasına ait olabilecek sadece iki parça Küçük Asya-ion tipi kaide bulunmuştur. Verilerin azlığı nedeniyle iç sütun sırasının dor ya da ion olduğu ile ilgili kesin bir şey söylemek güçtür. Love'ın yayınında iç cephe sütunlarının aksial aralığı 6,20 m belirlenmiş ve bu ölçü doğrultusunda stoanın iç cephesinde 17-18 adet sütun olabileceği önerilmiştir¹⁴.

Stoada yapılan kazı çalışmalarında Hellenistik Dönem'e ait seramik parçalarının yanı sıra MÖ 4. yüzyıla tarihlenen Attik siyah glazürlü seramik parçaları ile bir kandle ait olabilecek grotesk figürlü parça bulunmuştur¹⁵.

8 Love 1972a, 63.

9 Love 1972a, 63.

10 Diletanti 1840, 41, lev. 26. Kazı çalışmalarında elde edilen verilerin değerlendirilmesi için bk. Love 1972a, 63.

11 Love 1968, 124, fig. 9. Buradaki restitüsyon çiziminin ölçeği yanlış verilmiştir.

12 Love 1972a, 64.

13 Love 1972b, 393, dn. 3; Love 1973, 98.

14 Love 1972a, 63.

15 Love 1972a, 63.

Stilistik Değerlendirme

Dorik Stoa'nın mimari bloklarının bir kısmı gri renkli, geniş beyaz damarlı mermerden, bir kısmı ise sarımtırak renkli, gri damarlı mermerden oluşmaktadır (fig. 6-7). Her iki renkteki mimari blokların tamamı aynı ölçülere sahiptir.

Dorik Stoa'nın sütun tamburlarının yüzeyi 20 yivlidir. Yivler geniş ve sığ verilmiş, arrisler bant şeklinde belirgin işlenmiştir (fig. 8-9). Sütun tamburlarının ionik yivli işlenmiş olması, kentin stiliyle bağdaşmamaktadır. Çünkü, Knidos'ta Erken İmparatorluk Dönemi yapıları dahil, dorik mimari bloklarda ionik unsurlar pek tercih edilmemiştir. Karia Bölgesi'nde, MÖ 351-344 yıllarına tarihlenen Labraunda Oikoi Binası'ndan¹⁶ sonra Knidos Dorik Stoa'da çalışılan ionik yivli dorik sütunlar, kentteki iki istisnai örnekten biridir¹⁷. Sütun tamburlarında arrislerin oldukça ince şeritler halinde belirlenmesi Labraunda ile benzerdir. Nitekim MÖ 2. yüzyılda arrisler, ionik sütunlarda olduğu gibi geniş işlenmeye başlanmıştır¹⁸.

Dor başlıkları boyun kısmı ile birlikte çalışılmış olup, ionik yivlidir. Boyundan başlığa geçişte, derin yivlerle birbirinden ayrılmış trapez biçimli üç annulet işlenmiştir (fig. 10a-b). Annuletler arasındaki yivler yuvarlak biçimli olup, yivler annulet yüzeyinden daha geniş verilmiştir. Ekinus profili hafif dışbükey kavislidir ve abakusla birleştiği noktada düz bir çizgi oluşturmaktadır. Abakus dörtgen plaka şeklinde, düz işlenmiştir. Başlığın üst yüzeyinde 0,005 m yüksekliğinde kare biçimli skamillus vardır.

Dorik Stoa'ya ait başlıkların boyun kısmında yivlerin üst kısmı yuvarlatılmış dörtgen biçiminde sonlandırılmış olup, arrisler annuletlere dokunmadan her iki yana döndürülmüş, böylece arrislerin üst kısmında küçük üçgenler oluşmuştur¹⁹. Klasik Dönem'de ortaya çıkan bu tip boyun kısmına sahip başlıklar Anadolu'daki dorik yapılarda çoğunlukla MÖ 3. yüzyılda çalışılmıştır²⁰. Knidos'un hinterlandında yer alan ve stilistik özellikleri bakımından MÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen Emecik Apollon Kutsal Alan Stoası'nın başlıklarında²¹ arrislerin üst bitiminde küçük üçgenler

16 Hellström 1985, 132; Gider-Büyüközer 2013, 637-641, fig. 298.

17 Knidos D Kilisesi'nde devşirme malzeme olarak kullanılan kalp şekilli paye başlığının boyun kısmı ionik yivli işlenmiştir. Bk. Gider-Büyüközer 2013, 617, fig. 271.

18 Gider 2012, 266-267; Gider-Büyüközer 2013, 35-39, fig. 11.

19 Rumscheid 1994, 302-303 (grup 3). F. Rumscheid'in grubunda yivler doriktir. Ancak Karia Bölgesi'nde yapılan çalışmalarda ionik yivli örnekler de tespit edilmiştir (Gider-Büyüközer 2013, 93-95, fig. 33 (tip By2).

20 Priene Agorası Güney Stoa'nın dor başlıkları boyun kısmının işlenişi bakımından bu grupta yer almaktadır (Wiegand – Schrader 1904, 189-192, fig. 183). Yapının MÖ 4. yüzyılın 2. yarısında planlandığı, dorik cephenin ise MÖ 200 civarında inşa edildiği ancak hiçbir zaman bitirilemediği düşünülmektedir (von Kienlin 2004, 37-41).

21 Gider-Büyüközer 2013, 541-543, fig. 182. Yapı araştırmacıları tarafından genel olarak Hellenistik Dönem'e (MÖ 3-2. yüzyıl) tarihlendirilmiştir (Berges – Tuna 2001, 161; Tuna – Berges 2001, 129). Ancak mimari blokların stil özellikleri MÖ 3. yüzyılın ilk yarısına işaret etmektedir. Bk. Gider-Büyüközer 2013, 542.

vardır. MÖ 3. yüzyıl yapılarından Troia Athena Tapınağı²², Pergamon *Baugruppe* III²³ ve Pergamon Asklepieionu Dorik Mermer Tapınak²⁴, başlıklarının boyun kısmının biçimi bakımından Knidos örneği ile aynı grupta yer almaktadır. Bu tip başlıkların MÖ 2. yüzyılda sadece Pergamon Yukarı Agora Stoası'nın²⁵ dor başlıklarında uygulanması, bunların kullanımının azaldığına işaret etmektedir. Arrislerin annuletlere dokunmadan her iki yana döndürülmesiyle yivlerin üst bitiminde küçük üçgenler oluşan boyun kısmına sahip dor başlıkları Aleksandria'daki Ptolemaioslar dönemine ait dorik yapıların neredeyse tamamında tercih edilmiştir²⁶. Sözü edilen bu başlıklarda boyun kısmından başlığa geçişte yer alan trapez biçimli annuletlere stili de Dorik Stoa ile benzerdir.

Dorik Stoa'nın başlıklarında ekinus hafif dışbükey kavisli işlenmiş olup, doğrudan abakusun alt yüzeyinde sonlandırılmıştır. MÖ 4. yüzyıldan itibaren geniş bir coğrafyada çalışılan²⁷ bu tip dor başlıkları Anadolu'da Pergamon Athena Tapınağı, Miletos Liman Stoası ve Priene Demeter Tapınağı'nda tespit edilmiştir. Miletos ve Priene örneğinde ekinusun abakus ile birleştiği noktada oturma yeri belirlenmiş, Pergamon örneğinde ise bu bölüm belirlenmemiştir. Knidos'un yakın çevresinde yer alan yapılardan MÖ 300 civarına tarihlenen Lindos Athena Tapınağı²⁸ ile MÖ 3. yüzyıl sonuna tarihlenen Lindos Stoası'nın²⁹ başlıkları, ekinusun hafif dışbükey kavisli işlenmiş olması bakımından Knidos ile benzerdir. Ancak sözü edilen bu iki yapıda ekinusun abakusla bağlantısı köşeli işlenmiş, bu nedenle ekinus ile abakus arasında düz bir silme oluşmuştur. Kos Asklepieionu Alt Teras Stoası'nın başlığında³⁰ ekinusun dışbükey kavisi daha belirgindir. Knidos Dorik Stoa'nın başlıkları hem boyun kısmının biçimi, hem ekinusun hafif dışbükey kavisli işlenmesi, hem de ekinus ile abakus arasındaki oturma yerinin belirlenmemiş olması bakımından MÖ 280 civarına tarihlenen Troia Athena Tapınağı'nın başlıkları ile oldukça benzerdir. Emecik Apollon Kutsal Alan Stoası için önerilen dor başlığında ekinusun korunan kısmı, hafif dışbükey kavisli devam etmektedir³¹. Sözü edilen bu başlık da hem boyun kısmı hem de ekinus profilinin biçimi bakımından Knidos ile karşılaştırılabilir.

22 Goethert – Schleif 1962, 11-12, 38, fig. 4, lev. 5, 24; Hoepfner 1969, 180, lev. 78.3, ek 1-2; Schmidt-Dounas 1991, 414, dn. 444; Rumscheid 1994, 18-19, kat. 74.1, lev. 50.3.

23 Kawerau – Wiegand 1930, 22-25, fig. 17.

24 Ziegenaus – de Luca 1968, 78-79, lev. 79; Ziegenaus – de Luca 1975, 23, lev. 8a, c, 100.

25 Schrammen 1906, 93-107, lev. 30.1-31.

26 Aleksandria'da bulunan ve MÖ 3. yüzyıla tarihlenen bu tip başlıklar için bk. Hoepfner 1971, 81-83, 87, lev. 17a-c, 23d, 24e; Pensabene 1993, 57-60, 79-83, fig. 65, lev. 1.1-3; 335, 16.96; Rumscheid 1994, 53-54, kat. 370.1, lev. 196.5; McKenzie 2007, 68-69, fig. 93, 94b. Ayrıca II. Ptolemaios dönemine tarihlenen Kyrene'deki Apollon Tapınağı'nın II. evresine ait başlıklar da bu stildedir (Stucchi 1975, 93, fig. 83).

27 Vasdaris 1987, 97-102, 109.

28 Dyggve 1960, 102-104, fig. IV.17.

29 Dyggve 1960, 227, lev. VI.D.

30 Schazmann 1932, 64-67, lev. 22.7-9, 22.11-12; Rumscheid 1994, kat. 97.2, lev. 61.4.

31 Gider-Büyüközer 2013, 543, fig. 182; Gider-Büyüközer 2019b, fig. 8.2.

Knidos Dorik Stoa'nın arşitravları kanonik dor arşitravı şeklinde düzenlenmiş olup, 0,53-0,54 m yüksekliğindedir (fig. 11a-b). Ön cephede üstte 0,05 m yüksekliğinde taenia, altında 0,425 m uzunluğunda, 0,04 m yüksekliğinde regula plakaları bulunmaktadır. Guttae silindirik biçimli işlenmiş olup, 0,045 m çapında, 0,01 m yüksekliğindedir. Bloğun arka cephesi iki faskiaya ayrılmış, üste taç profili işlenmemiş, taç profilinin olması gereken yer içe doğru 0,10 m genişliğinde, 0,035 m yüksekliğinde L şeklinde kesilmiştir.

Arşitravlarda fazla yüksek olmayan taeniaya asılı duran regula plakalarının belirlenmesine karşın guttaenin yüksekliği azalmıştır. Silindirik biçimli işlenen guttae MÖ 4. yüzyılda Labraunda yapılarında ortaya çıkmıştır³². Bu yüzyılda Labraunda yapılarının yanı sıra Pergamon Athena Tapınağı'nda silindirik biçimli guttae çalışılmış olmasına karşın, Knidos antik kenti ile adalardaki dorik yapılarda konik biçimli guttae uygulanmıştır. Mevcut örnekler silindirik biçimli guttaenin MÖ 3. yüzyılda özellikle Anadolu'daki dorik yapılarda yaygınlaştığını göstermektedir³³.

Arşitrav yüksekliği ile taenia yüksekliği arasında 1:10,7 oranı uygulanmıştır. Bu orana en yakın değerler MÖ 4. yüzyıl yapılarından Labraunda Andron A (1:10,7) ile Oikoi Binası'nda (1:11,3), MÖ 300 civarına tarihlenen Lindos Athena Tapınağı'nda (1:10,3), MÖ 3. yüzyıl yapılarından ise Samothrake Arsinoeionu (1:10,5)³⁴, Halikarnassos Apollon ve Ptolemaios Stoası (1:10,2) ile Delphi Attalos Stoası'nda (1:10,4) tespit edilmiştir³⁵. Ayrıca Hermopolis Magna'daki Ptolemaioslar Kutsal Alanı'nda bulunan ve MÖ 246-221 yıllarına tarihlenen dorik yapıda da 1:10 oranı uygulanmıştır³⁶. Taenia yüksekliğinin arşitrav yüksekliğine oranı, Karia Bölgesi'ndeki MÖ 2. yüzyıla ait dorik yapılarda çoğunlukla 1:8 ile 1:7 arasında değişmektedir³⁷. Bu değerler MÖ 2. yüzyılda, bir önceki yüzyıla nazaran taenia yüksekliğinin arttığına işaret etmektedir. Knidos Dorik Stoa'da tespit edilen 1:10,7 oranı yapıyı MÖ 3. yüzyıl örnekleri arasında değerlendirmemize olanak tanımaktadır. Yakın değerlerin uygulandığı MÖ 3. yüzyıl yapılarının çoğunluğunun Ptolemaioslar tarafından inşa edilmiş olması dikkat çekicidir. Taenia, regula ve guttae oranlarında ise en yakın değerler MÖ 299-290 yıllarına tarihlenen Miletos Antiokhos Stoası³⁸ ile MÖ 241-223 yıllarına tarihlenen Delphi Attalos Stoası'nda³⁹ karşımıza çıkmaktadır.

Knidos Dorik Stoa'nın friz blokları 0,66 m yüksekliğinde, triglifler 0,425 m, metoplar 0,606 m genişliğindedir. Triglif ve metop taeniası dörtgen plaka şeklinde işlenmiş olup, kabartma yüksekliği fazla değildir (fig. 12). Glifler üçgen form oluşturacak

32 Gider-Büyüközer 2019a.

33 Gider-Büyüközer 2013; 160-163; Gider-Büyüközer 2019b.

34 Son yıllarda B. D. Wescoat tarafından yapılan bir çalışmada yapının ismi "Arsinoe Rotundası" olarak tanımlanmış ve yapının tarihi MÖ 280-270 civarı olarak verilmiştir (Wescoat 2015).

35 Geç Klasik ve Hellenistik Dönem yapılarında uygulanan oranlar için bk. Wescoat 2015, tab. 2.

36 Hoepfner 1971, 82-83, fig. 9.

37 Gider-Büyüközer 2013, 171-176, tab. 16.

38 Knackfuß 1924, 31-47, fig. 38-39.

39 Roux 1952, 178, fig. 19.

şekilde açılı oyulmuş, üst kısmı düz bitirilmiştir. Glifler triglif taeniasının hemen altından başlatılmış ve aşağıya doğru 0,012 m eğimli kesilmiştir (fig. 13a-b). Her iki kenardaki yarım gliflerin üst sınırında 0,045 m uzunluğunda, aşağıya doğru içbükey devam eden ve uç kısmı hafif dışbükey sonlanan damla biçimli triglif kulakları vardır. 3,09 m genişliğindeki aksial aralığa 4 triglif, 3 metop yerleştirilmiştir (fig. 14).

Kanonik triglif-metop bloklarında triglif ve metop taeniası dikdörtgen plaka şeklinde işlenmiştir⁴⁰. Bu grubu oluşturan triglif-metop bloklarında görülen stil özelliklerinden biri, triglif taeniası ile metop taeniasının yükseklik ilişkisidir⁴¹. Klasik Dönem'den itibaren triglif taeniasının daha yüksek işlenmesi standart bir uygulama haline gelmiş⁴² ve bu uygulama MÖ 4. yüzyıl içlerine kadar devam etmiştir⁴³. Buna karşın stilistik açıdan MÖ 4. yüzyılın 2. yarısına tarihlendirilen⁴⁴ ancak son yıllarda yapılan çalışmada 3. yüzyıl ortalarına ait olabileceği de düşünülen⁴⁵ Samothrake Altar Court ile MÖ 4. yüzyıl sonuna tarihlenen Miletos Liman Stoası'nda⁴⁶ farklı bir uygulama olarak, her iki taenianın aynı seviyede işlendiği görülmektedir. Her ne kadar sözü edilen bu iki yapı stilistik açıdan tarihlendirilmiş olsa da, yapı yazıtı ile tarihi kesin olarak bilinen yapılardan MÖ 302-263 yıllarına tarihlenen Mamurt Kale Tapınağı⁴⁷ ile MÖ 299-290 yıllarına tarihlenen Miletos Antiokhos Stoası'nda⁴⁸ triglif ve metop taeniasının kesintisiz devam etmesi, bu uygulamanın MÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başlarında ortaya çıktığının kanıtıdır. Bu yeni modaya rağmen, MÖ 3. yüzyılda halen triglif taeniası ile metop taeniasının farklı seviyelerde işlenmeye devam ettiğini gösteren örnekler de vardır. Ancak bu örneklerin tamamına yakını adalardaki dorik yapılara aittir. Anadolu'da ise sadece MÖ 280 civarına tarihlenen Troia Athena Tapınağı⁴⁹ ile MÖ 290-270 yıllarına tarihlenen Belevi Mausoleumu'nun⁵⁰ dorik friz bloklarında triglif taeniası ile metop taeniası farklı seviyelerdedir. Her iki taenianın aynı seviyede işlendiği örneklerin sayıca çokluğu, MÖ 3. yüzyıl Anadolu yapılarında genellikle yeni

40 Tip TM1 grubunu oluşturan bu tip triglif-metoplar için bk. Gider-Büyüközer 2013, 206-210, fig. 69.

41 Gider-Büyüközer 2013, 204-208; Gider-Büyüközer 2019a.

42 Coulton 1968, 171-172. Kıta Yunanistan'daki dorik yapıların çoğunda bu durum gözlenmekte iken, Güney İtalya ve Sicilya'da standart bir uygulamanın varlığından söz etmek mümkün değildir. Karşılaştırma için bk. Mertens 1984, 55-127, lev. 78-79, ek 18, 30).

43 Triglif ve metop taenialarının yükseklik ilişkisi ile ilgili değerlendirme için bk. Doruk 1978, 74-75, dn. 190; Gider-Büyüközer 2013, 204-208; Gider-Büyüközer 2019a; Gider-Büyüközer 2019b, tab.3.

44 Lehmann – Spittle 1964, 36-38, fig. 45-46, lev. 26-29. Tarihi için bk. 108.

45 B. D. Wescoat, yapının mimari özelliklerinin ve oranlarının MÖ 3. yüzyıl yapılarında da izlenebildiğini, Altar Court'un yönlendirildiği tiyatro ile ve muhtemelen 3. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenen Stoa ile kronolojik olarak daha uyumlu olduğunu, bu nedenle yapının MÖ 3. yüzyıl ortalarına tarihlenebileceğini önermiştir (Wescoat 2015, 125-132).

46 von Gerkan 1922, 9-10, fig. 10-12. Tarihi için bk. 91.

47 Conze – Schazmann 1911, 22-24, fig. 3-4.

48 Knackfuß 1924, 31-47, fig. 39.

49 Goethert – Schleif 1962, 12-13, lev. 7-9, 21; Kähler 1964, 79-87; Hoepfner 1969, 165-167, lev. 77-78, ek 2; Schmidt-Dounas 1991, 363-415, lev. 46-48.

50 Praschniker – Theuer 1979, 181, fig. 13, 15, 16a; Hoepfner 1993, 111-123, fig. 13; Rumscheid 1994, kat. 28.3, lev. 12.1. Tarihi için bk. Rumscheid 1994, 70-76; Strocka 2005, 346.

modanın benimsendiğinin göstergesidir⁵¹.

Knidos Dorik Stoa'nın trigliflerinde, yarım gliflerin üst bitimine damla biçimli triglif kulakları işlenmiştir⁵² (fig. 15-16). En erken örnekleri MÖ 4. yüzyılda görülen bu tip triglif kulaklarına sahip yapılardan Labraunda Anıt Mezar'da⁵³ kulak kepçesinin alt ucu sivri işlenmiş olup, triglif yüzeyine dokunmadan geri döndürülmüştür. Samothrake Altar *Court*'ta sivri olan uç kısım ile triglif yüzeyi arasındaki açıklık fazladır⁵⁴. Bu yapıyla çağdaş olan Samothrake Hieron'da ise kulak kepçesi biraz daha küresel bir biçime sahiptir fakat yine sivri olan uç kısım triglif yüzeyine dokunmadan geri döner⁵⁵. Bu nedenle kulak kepçesinin biçimi bakımından MÖ 3. yüzyıl örneklerine daha yakındır⁵⁶. Knidos'ta yer alan ve MÖ 4. yüzyılın son çeyreğine tarihlenen Aslanlı Mezar'ın trigliflerinde⁵⁷ ise kulak kepçesinin alt ucu ile triglif yüzeyi arasındaki açıklığın fazla olduğu görülmektedir (fig. 17).

MÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen yapılardan Samothrake Arsinoeionu⁵⁸, Halikarnassos Apollon ve Ptolemaios Stoası'nın⁵⁹ triglif kulakları damla biçimlidir. Knidos Dorik Stoa'da yüzeysel işlenen kulak kepçesinin alt ucu triglif yüzeyine daha yakındır. Halikarnassos Apollon ve Ptolemaios Stoası'nda ise diğer örneklerden farklı olarak triglif kulakları tam gliflerin üst bitişinden daha aşağıda başlatılmıştır ancak kulak kepçesinin biçimi bakımından Samothrake Stoa ve Hieron⁶⁰ ile oldukça benzerdir. Stilistik açıdan MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlendirilen Samos Gymnasionu Doğu Peristil ile Güney Salon II'nin triglif kulaklarında⁶¹, kulak kepçesinin biçimi Samothrake ve Knidos örnekleriyle uyumludur. Bu tip triglif kulakları MÖ 3. yüzyılın 2. yarısında inşa edilen yapılardan Priene Tiyatrosu proskenionu⁶², Limyra

51 Gider-Büyüközer 2019b, tab. 3.

52 Tip TK2 grubunu oluşturan damla biçimli triglif kulakları için bk. Gider-Büyüközer 2013, 239-243, fig. 82; Gider-Büyüközer 2014, 160-163, tab. 1, fig. 2, 11-21.

53 Gider-Büyüközer 2014, 161, fig. 11.

54 Lehmann – Spittle 1964, 82-83, lev. 26-29 (tarihi için bk. 122-127); Wescoat 2015, 122, fig. 5b.

55 Lehmann 1969, 71, 168-169, fig. 114, lev. 49-51 (tarihi için bk. 236); Wescoat 2015, 122, fig. 5d, 5f.

56 Jacques des Courtils, Hieron'un MÖ 3. yüzyıl başlarına daha iyi uyacağını savunmaktadır (Des Courtils 1999, 366-368).

57 Newton 1862, lev. 64; Gider-Büyüközer 2013, 625-626, fig. 281; Gider-Büyüközer 2014, 161, fig. ; Gider-Büyüközer 2019a, tab. 4, fig. 23.7, 24.7.

58 McCredie v.d. 1992, 67-70, lev. 48; Wescoat 2015, 122, fig. 5e.

59 Pedersen 2004, 159-160, fig. 27; Gider-Büyüközer 2013, 556, fig. 195; Gider-Büyüközer 2014, 161, fig. 14.

60 Wescoat 2015, 122, fig. 5d, 5f, 5g.

61 Martini 1984, 81-84, fig. 17-19, tab. D (Doğu Peristil); fig. 29 (Güney Salon II).

62 Wiegand – Schrader 1904, 235-257, fig. 242-243; von Gerkan 1921, lev. 3, 6.3, 19-20, 25-26; De Bernardi Ferrero 1970, 9-20, fig. 13; Rumscheid 1994, 45-46, kat. 310.4, lev. 169.1-2; Gider-Büyüközer 2014, 162, fig. 15.

Ptolemaionu⁶³, Samothrake Stoa⁶⁴, Delos Antigonos Stoası⁶⁵ ve Delos Philippos Stoası'nda⁶⁶ da çalışılmıştır (fig. 17).

Dorik yapıların stilistik açıdan tarihlendirilmesinde zaman zaman başvurulan yöntemlerden biri de arşitrav yüksekliği ile triglif-metop yüksekliği arasındaki orandır⁶⁷. MÖ 5. yüzyıl yapılarında arşitrav ile dorik friz hemen hemen aynı yüksekliğe sahiptir olup, uygulanan oran 1:1'e eşit ya da yakın değerlerde iken, MÖ 4. ve 3. yüzyılda arşitrav yüksekliği devamlı bir azalma gösterir⁶⁸. Knidos Dorik Stoa'da arşitrav yüksekliği ile friz yüksekliği arasındaki oran 1:0,810'dur. MÖ 4. yüzyıl yapıları arasında bu orana en yakın değerler Nemea Zeus Tapınağı (1:0,800), Korinth Asklepios Tapınağı (1:0,797) ve Miletos Liman Stoası'nda (1:0,799); MÖ 3. yüzyıl yapılarından ise Limyra Ptolemaionu (1:0,814)⁶⁹ ve Epidauros Gymnasion Propylonu'nda (1:0,800)⁷⁰ görülmektedir. Aynı değerlerin MÖ 2. yüzyılda Atina Attalos Stoası (1:0,821) ile Kos Asklepieionu Üst Teras Stoası'nda (1:0,810) da uygulanmış olması⁷¹, arşitrav yüksekliği ile triglif-metop yüksekliği arasındaki oranda kesin bir sonuca ulaşılamayacağını göstermektedir. Nitekim J. J. Coulton, arşitrav yüksekliği ile friz yüksekliği arasındaki oranın MÖ geç 5. ve 4. yüzyıl boyunca daha istikrarlı bir gelişim gösterdiğini, bu nedenle söz konusu oranın özellikle Klasik Dönem yapıları için güvenilir bir kriter olduğunu fakat farklı coğrafyalardaki örneklerden ziyade lokal örneklerin baz alınması gerektiğini aktarmaktadır⁷². Anadolu ve yakın çevresindeki MÖ 4. yüzyıl yapılarında oranlar birbirine yakın iken, geç 4. yüzyıldan itibaren değerlerin değişmeye başladığı, MÖ 3. yüzyıl yapılarında ise fazlaca değişken oranların uygulandığı tespit edilmiştir

63 Borchhardt 1991, 309-322, fig. 6; Stanzl 1993, 183-190, lev. 44, fig. 4-6.

64 Wescoat 2015, 122, fig. 5g.

65 Courby 1912, 22-24, fig. 24-25.

66 Vallois 1923, 83-89, lev. III.

67 Schober 1935, 5; Roux 1961, 326, 412-413; Coulton 1964, 125; Lehmann – Spittle 1964, 79-80, dn. 74; Coulton 1968, 171; Tomlinson 2006, 98-99, 101, tab. 1; Winter 2006, 106; Wescoat 2015, tab. 2.

68 Schober 1935, 5. Arşitrav yüksekliği ile friz yüksekliği arasındaki oran MÖ 5. yüzyıl yapılarından Parthenon ile Hephaisiteion'da 1:1, Rhamnous Nemesis Tapınağı'nda 1:0,98; MÖ 4. yüzyıl yapılarından Epidauros Asklepios Tapınağı'nda 1:1,2, Tegea Athena Alea Tapınağı'nda 1:1,12, Stratos Zeus Tapınağı'nda 1:1,14, Nikias Anıtı'nda ise 1.1,21'dir (Townsend 2004, 319, dn. 61). Anadolu'daki MÖ 4. yüzyıl yapılarında görülen oranlar için bk. Gider-Büyüközer 2019a, tab. 5.

Bugüne kadar araştırmacılar arşitrav yüksekliğini friz yüksekliğine bölerek oranları elde etmişlerdir ancak R. Tomlinson ile B. D. Wescoat oranları hesaplarken tam tersini uygulayarak, friz yüksekliğini arşitrav yüksekliğine bölmüştür (Tomlinson 2006, 98-99, 101; Wescoat 2015, tab. 2).

69 Ptolemaionun inşa tarihi ile ilgili farklı görüşler vardır. Bazı araştırmacılar yapının II. Ptolemaios döneminde, MÖ 280-270 civarında (Borchhardt 1986, 103; Borchhardt – Stanzl 1990, 79) bazı araştırmacılar ise MÖ 3. yüzyılın 3. çeyreğinde (Pfrommer 1987, 151, dn. 38; Rumscheid 1994, 92-98, kat. 130) ya da MÖ 3. yüzyılın son çeyreğinde (Schädler 1991, 276, dn. 54) inşa edildiğini önermiştir. Yapının dorik mimari blokları detaylı yayınlanmadığından, bunların stili hakkında değerlendirme yapmak güçtür. Ancak oranları bakımında Knidos'a olan yakınlığı dikkat çekicidir.

70 Roux 1961, 412.

71 Roux 1961, 412-413.

72 Coulton 1964, 124-125.

(fig. 18).

Knidos Dorik Stoa'nın üst yapısına ait iki geison parçası bulunmuştur (fig. 19-20). Stoa'nın kuzeydoğu köşesine yakın alanda ters duran geison parçalarından birisi köşe bloğuna aittir. Blok düz bir faskia ile başlamış, bunun devamına kyma reversadan oluşan geison soffiti işlenmiştir. Geisonun alt yüzeyinde yer alan mutulus plakaları 0,425 m uzunluğunda, 0,25 m genişliğinde, 0,015 m yüksekliğinde, guttae ise 0,045 m çapında, 0,007 m yüksekliğindedir. Geison tacı kyma reversalı şahin gagası profilinden oluşmaktadır. Köşe bloğunun üst yüzeyinde, köşe akroteri için düzenlenmiş kaide vardır. Alt yüzeyinde ise kırmızı boya izleri korunmuştur (fig. 20a).

Knidos Dorik Stoa'nın geisonlarında, geison tacını oluşturan kyma reversalı şahin gagası profilinde, kyma reversanın üst kavisi kırıktır fakat profilin mevcut durumundan hareketle devamına faskia işlenmediği anlaşılmaktadır. MÖ 4. yüzyıl sonunda, dorik yapılarda geison tacı olarak kullanımı yaygınlaşan kyma reversalı şahin gagası profili, MÖ 3. yüzyıl yapılarından Kos Asklepieionu Alt Teras Stoası⁷³, Troia Athena Tapınağı⁷⁴, Belevi Mausoleumu⁷⁵, Limyra Ptolemaionu⁷⁶, Samothrake Stoa⁷⁷ ve Delos Philippos Stoası'nın⁷⁸ dorik geisonlarını taçlandırmıştır. L. T. Shoe, MÖ 5. ve 4. yüzyıl yapılarında ovalolu şahin gagasını, MÖ 3. yüzyıl ve az sayıdaki MÖ 2. yüzyıl yapılarında ise kyma reversalı şahin gagası profilini karakterize etmektedir⁷⁹. Şahin gagası profilinin Anadolu'daki MÖ 2. yüzyıla ait dorik yapılarda kullanımı oldukça azdır⁸⁰. Çünkü bu yüzyılda, özellikle Batı Anadolu'da Pergamon ovolosu ve türevleri ön plana çıkmıştır⁸¹.

Knidos Dorik Stoa'nın geisonlarında mutulus plakaları her ne kadar yüksek çalışılmış olsa da önceki örnekler kadar belirgin değildir. MÖ 4. ve 3. yüzyıl yapılarında çoğunlukla mutulus plakaları güçlü çalışılmıştır⁸². Buna karşın MÖ 246-221 yıllarına tarihlenen Hermopolis Magna'daki Ptolemaioslar Kutsal Alanı⁸³ ile MÖ 216-200

73 Schazmann 1932, 64-67, lev. 22.5-6, 22.10.

74 Goethert – Schleif 1962, 17, lev. 14.

75 Praschniker – Theuer 1979, 23, fig. 14.

76 Borchhardt – Stanzl 1990, 79-84, fig. 38.

77 Wescoat 2015, 123, fig. 6g.

78 Vallois 1923, 88-89, fig. 125, lev. III.

79 Shoe 1936, 105-106.

80 Anadolu'da, MÖ 2. yüzyıla tarihlenen dorik yapılardan sadece Miletos Kuzey Agora Güney Stoa'nın geisonlarında (von Gerkan 1922, 26-27, fig. 33-36) ve Bargylia Skylla Anıtı'nda (Waywell 1996, 75-119, fig. 81-84; Gider-Büyüközer 2013, 523-527, fig. 166-167) geison tacı kyma reversalı şahin gagası profilinden oluşmaktadır. Pergamon'daki MÖ 2. yüzyıl yapılarında şahin gagası profili hiç tercih edilmemiş olmasına karşın, bu profil Atina Attalos Stoası'nın dorik geisonlarında çalışılmıştır (Bohn 1882, 1-9, lev. 2).

81 Gider-Büyüközer 2013, 316-324, 360-364.

82 Gider-Büyüközer 2018, 68, tab. 1; Gider-Büyüközer 2019a, tab. 7; Gider-Büyüközer 2019b, tab. 7.

83 Hoepfner 1971, 81-83, lev. 24a; Rumscheid 1994, kat. 370.4, lev. 196.3.

yıllarına tarihlenen Delos Philippos Stoası⁸⁴ ve MÖ 3. yüzyıl sonuna tarihlenen Pergamon Asklepieionu Dorik Mermer Tapınak'ın dorik geisonlarında⁸⁵ mutulus plakaları fazla yüksek değildir. Fakat mutulusların ince bir plaka şeklinde işlenmesi MÖ 2. yüzyılın ilk yarısında başlayan bir uygulamadır ve bu tip mutuluslar Roma Dönemi boyunca da kullanılmaya devam etmiştir⁸⁶.

MÖ 4. yüzyılın sonlarından itibaren guttaenin yüksekliği azalmaya başlamıştır. Dorik yapılarda guttaenin yüksekliğinin azalmasının mutulus plakaları ile paralel olmadığı tespit edilmiştir. Miletos Liman Stoası ile Delphinion'nun Hellenistik evresine ait geison bloklarında guttae yüksekliğini yitirmiştir. MÖ 300 civarına tarihlenen Lindos Athena Tapınağı'nda guttae yüksek çalışılmış olmasına karşın, aynı tarihlerde inşa edildiği düşünülen Kutsal Alan Propylonu'nda yüksekliğini yitirmiştir. Anadolu'daki MÖ 3. yüzyıla tarihlenen dorik yapılarda güçlü çalışılmış guttae örneğine rastlanmamıştır⁸⁷. MÖ 2. yüzyıla gelindiğinde ise hem mutulus plakalarının hem de guttaenin körelendiği görülmektedir⁸⁸. Tüm bu stilistik özellikler Knidos Dorik Stoa'nın geisonlarını MÖ 3. yüzyıl örnekleri arasında değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Yapının Mimarı ve Tarihi ile İlgili Öneriler

Yaşlı Plinius (Plin. nat. XXXVI, 83), tüm mimarlar arasında ilk olarak mimar Sostratos'un, Knidos'ta bulunan bir "*pensilis ambulatio*"yu yapmış kişi olarak anlatılageldiğini aktarmaktadır. Pseudo-Lukian Knidos'taki önemli yapılar arasında Sostratos'un stoasından da söz etmektedir (Luc. *Erotes*, 11). Samosatalı Lukian ise Sostratos'tan Knidoslu büyük mimar olarak bahsetmesine karşın, yapılarından sadece Aleksandria fenerine değinmiştir (Luc. *Hist. conscr.* 62). Dorik Stoa'yı ilk olarak W. M. Leake, Ptolemaios Philadelphos döneminde Sostratos tarafından inşa edilen "*pensilis ambulatio*" olarak tanımlamıştır. Leake, yapının Knidos'un anakarasında, korunaklı ve sütunlar ile bezenmiş muhteşem bir teras olabileceğini dile getirmiş ve Dorik Stoa'nın Sostratos'un stoası olabileceğini yazmıştır⁸⁹. C. T. Newton ise Leake'in önerisini tartışmakta ve bunun pek mümkün olmadığını çünkü bir arşitrav parçası üzerinde bulunduğu yazıtta Theopompos ismini okuduğunu, bu nedenle stoanın Augustus dönemine ait olup olmayacağını merak ettiğini yazmıştır. Ayrıca stoanın Theopompos tarafından bitirilmiş ya da tamir ettirilmiş olabileceğini de öne sürmektedir⁹⁰. I. C.

84 Vallois 1923, 88-89, lev. III; Rumscheid 1994, lev. 194.1-2.

85 Ziegenaus – de Luca 1968, 78-79, lev. 79; Ziegenaus – de Luca 1975, 17-26, lev. 8b, 98; Rumscheid 1994, 41, kat.191.4, lev. 117.4.

86 Gider 2012, 270; Gider-Büyüközer 2013, 349; Gider-Büyüközer 2018, 68, tab. 1. Ayrıca Roma Dönemi dor düzeni ile ilgili değerlendirmeler için bk. Gider 2007, 25-31; Söğüt – Gider 2011, 93-99; Gider 2012, 263-280; Gider-Büyüközer 2013, 431-452; Gider 2014, 139-148; Gider-Büyüközer 2014, 167-169; Büyüközer 2015, 77-80.

87 Gider-Büyüközer 2018, 68, tab. 1; Gider-Büyüközer 2019b, tab. 7.

88 von Hesberg 1980, 57-58; Rumscheid 1994, 314; Berns 1999, 116. Mutulus-guttae ile ilgili geniş bir değerlendirme için bk. Gider-Büyüközer 2013, 349-351; Gider-Büyüközer 2018, 61-92.

89 Dilettanti 1840, 9, 18.

90 Newton 1863, 366-367.

Love, Dorik Stoa'nın, Knidoslu mimar Sostratos'un Knidos'ta inşa ettiği bilinen ve Plinius'un "*ambuiatio pensilis*" olarak nitelendirdiği yapı ile ilişkilendirilebileceğini, yapının entablatur kısmının ve sondaj çalışmalarında temel seviyesinde bulunan son evreye ait seramik parçalarının MÖ 3. yüzyıla tarihlendiğini yazmıştır⁹¹. 1970 yılı çalışmalarında, stylobatın ön kısmında 3 m'den daha geniş olmayan, bir sonraki teras ile arasında yaklaşık 4 m kot farkı bulunan dar bir terasın olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu sonucunda Love, stoanın aşağıdan bakıldığında, arkasındaki dağa karşı ana hatlarıyla uzun bir sütunlu galeri olarak görüldüğünü, bu nedenle de artık bu yapının Sostratos tarafından inşa edilen ünlü stoa olduğundan emin olduklarını yazmıştır⁹². Tüm bu değerlendirmeler yapının Sostratos'un stoası ile bağdaştırılmasına neden olmuş, bu nedenle de inşa tarihi olarak Sostratos'un aktif olarak çalıştığı yıllar olan MÖ 3. yüzyıl kabul edilmiştir⁹³.

Knidos'ta, Prof. Dr. Ramazan Özgan başkanlığında sürdürülen 3. dönem kazıları kapsamında, Dionysos Terası'nın kuzeyini sınırlandıran stoada yapılan kazı ve araştırmalarda ortaya çıkan bulgular, Sostratos'un eserinin buradaki stoa olabileceği düşüncesini doğurmuştur⁹⁴. Bunun nedeni antik yazarlardan Pseudo-Lukian'ın "Erotes" adlı eserinde, iki arkadaşı ile birlikte Knidos'un ünlü Aphrodite yontusunu görmek için kente yaptıkları geziyi kısaca tanımlamasıdır (Luc. *Erotes*, 11). Pseudo-Lukian'ın eserinde bu bölümü anlatan iki ayrı cümle vardır⁹⁵. Bunlardan ilkinde Pseudo-Lukian, iki arkadaşı ile birlikte Knidos'u dolaştığını, çömlekçilerin müstehcen ürünlerine güldüklerini yazmıştır. Bir sonraki cümlede ise Sostratos'un stoasında dolaştıktan sonra kendilerine keyif veren diğer yerleri gördüklerini ve ardından da Aphrodite Tapınağı'na doğru yürümeye başladıklarını dile getirmiştir. Bu iki cümleden, müstehcen ürünleri Sostratos'un stoasında görmüş olabilecekleri yorumlanabileceği gibi kenti gezerken bu ürünleri gördükten sonra Sostratos'un stoasını gezmiş olabilecekleri anlamı da çıkmaktadır. Çünkü Pseudo-Lukian'ın cümlelerinde bu ürünlerin Sostratos'un stoasında satıldığına dair net bir ifade yoktur. Dionysos Terası'ndaki stoada yapılan kazı çalışmalarında Pseudo-Lukian'ın bahsettiği gibi müstehcen ürünler bulunmuştur⁹⁶. Bu nedenle Pseudo-Lukian ve arkadaşlarının gemiden indikten sonra Dionysos Terası'ndaki stoada bu ürünleri gördükleri, sonra Sostratos'un stoasına geçtikleri de düşünülebilir⁹⁷.

91 Love 1970, 149.

92 Love 1972a, 64.

93 Bürchner 1921, 917; Müfid 1932, 75; Love 1970, 149, dn. 2; Love 1972a, 64, dn. 7; Coulton 1976, 245-246; Love 1978, 1116-1117; Lauter 1986, 123; Klinkott 1989, 277; Doksanaltı v.d. 2018, 68.

94 Bruns-Özgan 2002a, 44-46; Bruns-Özgan 2013, 133-134; Zwingmann 2012, 223. Kazı çalışmalarında elde edilen verilerin toplu bir değerlendirmesi için bk. Bruns-Özgan 2002b, 247-252.

95 Pseudo-Lukian'ın "Erotes" adlı eserinin orijinal metni ve İngilizce çevirisi için bk. Macleod 1967, 166-167; Almanca çevirisi için bk. Brandt 1920, 67-68; Blinkenberg 1933, 15.

96 Doksanaltı 2000, 78-80, fig. 2; Bruns-Özgan 2002a, 46, fig. 53-55; Bruns-Özgan 2002b, 250-252; Pastutmaz 2005, 286, fig. 7, 15; Pastutmaz 2009, 108-111, lev. 18, fig. 44-47; Pastutmaz 2011, 105.

97 Dionysos Terası, kente ulaşan gemilerin demir attığı Ticaret Limanı'nın hemen kuzeyinde yer almaktadır. Bu nedenle kente deniz yoluyla gelenlerin ilk ulaştıkları kamusal alandır. Bu alanla ilgili

Sostratos Kimdir?

Yazıtlarda genellikle Sostratos, “Knidoslu Dexiphanes’in oğlu Sostratos” olarak tanımlanmıştır⁹⁸. Sostratos’un kariyeri ile ilgili net veriler yoktur. Yazıtlarda ve antik kaynaklarda sadece onun bazı yönlerinden bahsedilmiştir. Plinius (Plin. *nat.* XXXVI, 83) ve Samosatalı Lukian’ın (Luc. *Hist. conscr.* 62; Luc. *Icar.* 12) anlatımlarında, Sostratos’un bir mimar olduğu vurgulanmaktadır. Onu asıl üne kavuşturan, Dünya’nın yedi harikasından biri olan Aleksandria’daki deniz fenerinin mimarı olarak anıta isminin yazılmasıdır. Plinius, “*bu aynı mimarın (Sostratos), tüm mimarlar içinde ilk olarak Knidos’ta bir pensilis ambulatio yapmış olduğu aktarılır*”⁹⁹ cümlesinden Knidos’taki “*pensilis ambulatio*” tarzı yapının da mimarı olduğunu öğreniyoruz¹⁰⁰. Strabon ise Sostratos’un kralla olan ilişkisini ve saray hiyerarşisindeki pozisyonunu ifade eden “Kralın Arkadaşı (φίλοι τῶν βασιλέων)” unvanını aldığını ve Aleksandria fenerini adadığını yazmıştır (Str. VII.1.6).

Sostratos kariyerine MÖ 323 yılında askeri bir mühendis olarak Ptolemaioslar’ın hizmetinde başlamıştır¹⁰¹. Aleksandria fenerinin yapımının MÖ 297 yılında başladığı düşünülmektedir¹⁰². Daha sonra bir diplomat olarak Kyrene, Delos, Kiklad adaları, Delphi, Atina ve Kaunos ile temaslarda bulunmuştur. Atina’da bulunan ve MÖ 287/6 yılına tarihlenen Kallias kararnamesinin yazılı olduğu stel, daha çok Sostratos’un diplomatik kariyerine ışık tutmaktadır¹⁰³. Delphi ve Delos’ta bulunan bir grup yazıt, Sostratos’un MÖ 285-280 yıllarında Ptolemaioslar’ın büyükelçisi olarak görev yaptığını kanıtlamaktadır¹⁰⁴. Delos’ta bulunan Sostratos’un onurlandırıldığı iki heykel kaidesinden biri Kaunoslular tarafından¹⁰⁵ diğeri ise Kyreneliler tarafından¹⁰⁶ yaptırılmıştır. Kaunoslular’ın yaptırdığı heykel kaidesinin, kentten Ptolemaioslar’ın kontrolüne geçtiği MÖ 309 yılından sonra ya da MÖ 285 yılından sonra olabileceği düşünülmektedir¹⁰⁷. MÖ 280’lerde ise Sostratos, Kyklad adaları ile Ptolemaioslar arasında

değerlendirmeler ve öneriler için bk. Büyüközer 2012, 136-137; Büyüközer 2013b, 146-147, fig. 8-11.

98 Sostratos hakkında geniş bilgi için bk. Perdrizet 1899, 261-272; Heichelheim 1940, 1221-1222; Shear 1978, 23-25; Meeus 2015, 143-165.

99 “*hic idem architectus primus omnium pensilem ambulationem Cnidi fecisse traditur*” (Plin. *nat.* XXXVI, 83).

100 F. E. Winter, Sostratos’un Knidos’taki deniz feneri ya da fenerlerini inşa etmesi sonucu kazandığı deneyimden dolayı Aleksandria’ya davet edilmiş olabileceğini düşünmektedir (Winter 2006, 92-93, dn. 194). Kentte yapılan çalışmaların neticesinde askeri limanın girişinde yer alan yuvarlak kule kalıntısının deniz feneri olabileceği önerilmiştir (Love 1967, 134; Büyüközer 2012, 113-115, lev. 46.2, 47-48; Büyüközer 2013a, 11-16; Büyüközer 2019).

101 Meeus 2015, 162-165.

102 Fraser 1972a, 20; Meeus 2015, 148, 161.

103 Shear 1978, 22-25 (MÖ 286); Habicht 1979, 46-47; Osborne 1979, 181-194 (MÖ 287 yılının ilkbaharı).

104 Durrbach 1921, no. 22; IG XI.4, no. 563 (Delos); Bourguet 1929, no. 299 (Delphi).

105 Durrbach 1921, no. 23; IG XI.4, no. 1130.

106 Durrbach 1921, no. 24; IG XI.4, no. 1190.

107 Meadows 2006, 462-463; Hauben 2014, 245.

arabuluculuk yapmış, bu nedenle Adalar Birliği tarafından uzun bir kararname ile onurlandırılmıştır¹⁰⁸. Sostratos'un kendisi II. Ptolemaios Philadelphos'un bir heykeli Delphi'ye adamıştır¹⁰⁹. Daha sonra bu heykelin yanına II. Arsinoe'nin heykeli de eklenmiştir. Arsinoe heykelinin II. Ptolemaios ile evliliğinden sonra, MÖ 276-271 yıllarında eklendiği düşünülmektedir¹¹⁰. Delphi'de bulunan, Sostratos ile bir ya da iki kardeşinin onurlandırıldığı Amphiktyony kararname MÖ 272/1 ya da 271/0 yıllarına tarihlenmektedir¹¹¹. Sözü edilen bu yazıtlar Sostratos'un MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğinde belki de daha öncesinde Grek dünyasının tamamında Ptolemaioslar'ın çıkarlarını temsil eden önemli bir şahsiyet, bir diplomat olduğunu kanıtlamaktadır. Sostratos'un aktif olarak çalıştığı yıllar için kesin bir tarih aralığı belirlenmemektedir ancak mevcut yazıtlar O'nun en azından MÖ 323'ten 270'lere kadar aktif olduğunu ve bu zamanının tamamını Ptolemaioslar'a hizmet ederek geçirdiğini ortaya koymaktadır¹¹².

Sostratos'un “*pensilis ambulatio*” Tarzı Mimari Yeniliği

Plinius'un sözünü ettiği “*pensilis ambulatio*” tarzı yapıların ne şekilde düzenlenmiş olabileceği halen tartışma konusudur. *Ambulatio*'nun kelime anlamı “yürüyüş alanı, yürüyüş salonu, gezinti yeri”dir¹¹³. Vitruvius'un kitaplarında *ambulatio* terimi, tiyatroların (Vitr. V.9.1) ve palaestraların (Vitr. V.11.1) çevresindeki gezinti yerleri için kullanılmıştır. Yine Vitruvius'un anlatımından Roma villarındaki gezinti yerlerinin uzun mekanlar olduğu anlaşılmaktadır (Vitr. VII.5.2). *Pensilis*'in kelime anlamı ise “asılı”dır¹¹⁴. Antik kaynaklarda “*pensilis*” terimi bahçeler için (Curt. 5.1.32), bir gezinti yeri için (Plin. nat. XXXVI, 83) ve bir tabularium için de (CIL. 13.6746) kullanılmıştır. Bu nedenle söz konusu terimin “teraslı” yapıları ifade ettiği yönünde de öneriler vardır¹¹⁵.

W. M. Leake, Sostratos'un “*pensilis ambulatio*” tarzı yapısının Knidos'un ana-karasında, korunaklı ve sütunlar ile bezenmiş muhteşem bir teras olabileceğini düşünmektedir¹¹⁶. Arif Müfid Mansel, antik dönem zemin inşaatı ile ilgili çalışmasında Sostratos'un “*pensilis ambulatio*” icadıyla da ilgilenmiştir. Mansel, bu terimin çok katlı stoalar için kullanıldığını ve Knidos'ta 3. yüzyılın ilk yarısı kadar erken bir tarihte iki katlı bir stoanın yapıldığını yazmıştır¹¹⁷. Ancak, Knidos Dorik Stoa'nın korunan mimari bloklarının tamamı aynı ölçülere sahip olduğundan, yapıda ikinci bir katın

108 Durrbach 1921, no. 21; IG XI.4, no. 1038.

109 Amandry 1940/41, 63-65.

110 Shear 1978, 24, dn. 45.

111 Bourguet 1929, no. 298; Dreyer 1999, 398-404.

112 Meeus 2015, 165.

113 Mau 1909, 1816.

114 Ainsworth v.d. 1823, 959.

115 Fagan 1996, 60, dn. 32.

116 Dilettanti 1840, 9. “...was probably a magnificent terrace sheltered and adorned with colonnades on the continental hill of Cnidus”.

117 Müfid 1932, 75.

varlığından söz etmek mümkün değildir.

M. Klinkott, “*pensilis ambulatio*” teriminin Pergamon’daki çoğu stoa da görülen farklı bir tekniği ifade ettiğini savunmaktadır¹¹⁸. Klinkott, Pergamon’da arazi eğiminden dolayı geliştirilen bu stoa planlamasında, dışa kapalı bir bodrum katı tasarlandığını, bu bodrum katının aynı zamanda stoanın zeminini oluşturduğunu ve bunun üzerine sütunlu galerinin inşa edildiğini önermektedir. Böylece söz konusu yapılarda iki katlı bir salon mimarisi geliştirildiğini ancak alt katın kapalı olduğunu, yapının sadece sütunlarla dışa açıldığını, bunun sonucunda artık manzarayı gizlemeyen yanal bir versiyon yaratıldığını söylemiştir. F. E. Winter, “*pensilis ambulatio*”yu payandalar/payeler tarafından desteklenen portiko olarak tanımlamış ve bu terimin sütunları ya da basit bir altyapıyı ifade ediyor olabileceğini yazmıştır¹¹⁹. Knidos Dorik Stoa’nın ön tarafında tespit edilen düzenleme¹²⁰, Klinkott ve Winter’in tanımlamasıyla uyumludur. Dorik Stoa’nın zemini ile alt terasın zemini arasında yaklaşık 4 m kot farkı vardır. Bugün erozyon toprağı ve maki ile kaplı olan bu alanda sadece bir yerde doğal kayanın yüzeyinin kesilerek dikey bir set oluşturulduğu görülebilmektedir. Bunun devamında ise stoanın basamaklarına kadar olan alanda yaklaşık 3 m genişliğinde, yer yer doğal kayanın yüzeyinin düzeltilmesiyle oluşturulmuş düz bir alan vardır. Bu alanın bitiminden itibaren stoanın basamakları başlamaktadır. Bu düzenleme Pergamon stoaları ile benzerdir ancak Knidos’ta bodrum katın doğal kaya (ve belki de yer yer duvar örgüsü) ile desteklendiği düşüldüğünde, masif bir platform üzerine stoa yapısının inşa edildiği, böylece stoanın ön tarafında bir gezi platformu oluşturulduğu söylenebilir. Bu veriler “*pensilis ambulatio*” tarzı yapıların iki katlı stoalardan ziyade, alt yapı ve teras düzenlemesi ile ilgili olabileceği düşüncesini güçlendirmektedir. Söz konusu bu teras kentin ana caddesinin kenarında, hem büyük limana hem de askeri limana hakim bir konumda olmasıyla dikkat çekicidir. Sostratos, stoanın alt kısmında yaklaşık 4 m yüksekliğinde bir platform oluşturarak hem yapıyı vurgulamış hem de aşağıdan bakıldığında arkasındaki dağ manzarasının önünde boylu boyunca devam eden çok katlı bir yapı görünümü kazandırmıştır.

Yapının Sponsoru

Pseudo-Lukian’ın metninde (Luc. *Erotes*, 11) “Sostratos’un stoası” olarak tanımlanan yapının Knidos’taki önemli yapılar arasında isminin zikredilmiş olması, onun iyi bilinen bir yapı olduğunun göstergesidir. Nitekim Plinius, Sostratos’tan bahsederken onun iki önemli yapısına değinmektedir (nat. XXXVI, 83). Bunlardan biri Aleksandria’daki deniz feneri diğeri ise Knidos’taki “*pensilis ambulatio*”dur. Sostratos’un sözü edilen bu iki yapının mimarı mı yoksa sponsoru mu olduğu tartışma konusudur. Bugüne kadar yapılan araştırmaların büyük bir kısmında Sostratos’un

118 Klinkott 1989, 277-278.

119 Winter 2006, dn. 87. “*The Elder Pliny (NH36.83) records that Sostratos ‘is said to have been the first to build a portico supported on piers’ [‘ambulationem pensilem’ could also indicate ‘on columns’ or even simply ‘on substructures’]; ‘this he did at Cnidus’*”.

120 Love 1972a, 64.

Aleksandria fenerinin mimarı olduğu kabul edildiğinden, Knidos'taki "*pensilis ambulatio*" tarzı yapının da mimarı olarak anılmıştır¹²¹. Strabon'un (Str. XVII.1.6), Aleksandria fenerini Sostratos'un adadığını söylemesi nedeniyle U. von Wilamowitz-Moellendorf, Sostratos'un mimardan ziyade yapının sponsoru olabileceği düşüncesini ortaya atmış¹²² ve bu düşünce P. M. Fraser tarafından tartışıldıktan sonra pek çok araştırmacı tarafından kabul görmüştür. Fraser, "Sostratos'un stoası" isminden yola çıkarak, bu ismin Atina Attalos Stoası'na benzerliği nedeniyle Sostratos'un yapının mimarı değil, sponsoru olduğu görüşünü savunmaktadır¹²³. F. Heichelheim ise Sotratos'un hem mimar hem sponsor olduğunu önermiştir¹²⁴.

Bazı araştırmacıların kabul ettiği gibi eğer Sostratos sadece mimar ise o zaman yapının sponsoru kimdi sorusu gündeme gelmektedir. Sotratos'un, II. Ptolemaios Philadelphos'un hem mimarı hem de diplomatı olarak görev yaptığı bilindiğinden, en güçlü olasılık yapıya II. Ptolemaios'un sponsor olmasıdır. MÖ 309'da, Ptolemaioslar Karia'da bir takım pozisyonları ele geçirmiş¹²⁵, zaman zaman bölgede yaşanan iktidar mücadelelerine rağmen Knidos antik kentinde MÖ 201 yılına kadar Ptolemaioslar'ın hakimiyeti devam etmiştir¹²⁶. Knidos'ta bulunan yontular ve yazıtlar, kentin MÖ 3. yüzyılda Ptolemaios krallarıyla yakın ilişki içinde olduğunu belgelemektedir¹²⁷. Hatta II. Ptolemaios Philadelphos, Knidos'ta Triopion şenliklerini tekrar canlandırmaya çalışmıştır¹²⁸. Ptolemaioslar Ege Denizi'ne ve kıyı şeridinde hakim oldukları dönemde bir çok kentteki mimari projelere sponsor olmuşlardır. Halikarnassos antik kentinde bulunan yazıtlarda, II. Ptolemaios Philadelphos'un kentte bir stoa yapısı inşa ettirdiği bilinmektedir¹²⁹. Yazıtlardan hareketle Apollon ve Ptolemaios Stoası olarak tanımlanan bu yapıya ait mimari blokların stil özellikleri Ptolemaios yapılarıyla uyumludur¹³⁰. Bunun yanı sıra Knidos'un yakınında yer alan Emecik Apollon Kutsal Alan Stoası için önerilen mimari blokların stil özellikleri de Ptolemaios yapıları ile oldukça benzerdir. Bu nedenle Ptolemaioslar'ın mimarlığını yapan Knidoslu Sostratos tarafından inşa edilen Dorik Stoa'nın sponsoru II. Ptolemaios Philadelphos olabilir. Ptolemaios yapılarının pek çoğunda yapı yazıtı bulunmasına karşın, Knidos'ta bunu kanıtlayan bir yazıt henüz bulunamamıştır.

Plinius'un aktarımından Knidos'taki stoanın özel bir tipin ilk örneği olduğu

121 Perdrizet 1899, 261-262; Tarn 1913, 386; Lauter 1986, 29; Zwingmann 2012, 222.

122 von Wilamowitz-Moellendorf 1924, 154, dn. 2.

123 Fraser 1972b, 50, dn. 111; Kerkhecker 1997, 134.

124 Heichelheim 1940, 1222.

125 Magie 1950, 926.

126 II. Ptolemaios Philadelphos, MÖ 281 yılında Lysimakhos'un ölümünden sonra Halikarnassos'u, 260'lı yılların sonundaki Kos savaşından sonra ise Karia Bölgesi'ni kontrol etmeye devam etmiştir (Frost 1971, 170).

127 Bruns-Özgan 2002a, 16-18.

128 Bean 2000, 146.

129 Pedersen 2004, 151-162.

130 Gider-Büyüközer 2013, 552-556.

anlaşılmaktadır. Bu nedenle, yeni bir mimari tarzı yansıtan stoanın, onu yapan mimarının adıyla özdeşleşmiş olduğu düşüncesi akla yatkındır. Knidos'taki stoanın Pseudo-Lukian tarafından "Sostratos stoası" olarak tanımlanması nedeniyle Sostratos'un hem mimar hem sponsor olma olasılığı daha yüksektir. Nitekim Aleksandria fenerinin mimarı değil de sponsoru olduğuna dair düşüncelerin varlığı göz ardı edilmemelidir¹³¹. Sostratos'un onurlandırıldığı yazıtlardan, O'nun kendi kentinde, adını yaşatacak bir yapıya sponsor olabilecek statüye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle MÖ 280'li yıllara tarihlenen Delos'taki Adalar Birliği kararnamesinde bu durum oldukça açıktır. Kararnamede Sostratos'a, Adalar Birliği'ne üye kentlerin tamamında kendisi ve torunları için vatandaşlık hakkı, ithal ettikleri ve ihraç ettikleri her şey için vergi muafiyeti, tüm oyunlarda ön sıradaki koltuklarda oturma hakkı ve dini konulardan sonra boule ve mecliste öncelik hakkı verilmiştir¹³². Ayrıca her bayramdaki sunuların bir bölümü kendisi ve ailesi için Knidos'taki evine gönderilecek ve kendisine 3000 drahmi değerinde bir altın taç verilecektir. Kararnamede yazılan haklar, çağdaşı diplomatlara ya da yöneticilere verilen hakların çok ötesindedir¹³³. Bu veriler, Sostratos'un Knidos'taki stoanın mimarı olmasının yanı sıra sponsoru olabilecek ekonomik ve sosyal statüye sahip olduğunu göstermektedir.

Sonuç

Dorik Stoa'nın ionik yivli sütun tamburlarında arrislerin oldukça ince şeritler halinde belirlenmesi, MÖ 351-344 yıllarına tarihlenen Labraunda Oikoi Binası ile benzerdir. Dorik sütunlardaki arrislerin MÖ 2. yüzyılda, ionik sütunlarda olduğu gibi geniş işlenmeye başlandığı bilindiğinden, stoanın sütun tamburları daha erken bir tarihe işaret etmektedir. Dor başlığının boyun kısmında, yivlerin üst bitim noktasında küçük üçgenler oluşan dor başlıkları Klasik Dönem'de ortaya çıkan ve MÖ 3. yüzyıl yapılarında yaygınlaşan bir stildir. Bu tip boyun kısmına sahip başlıklar özellikle, Ptolemaioslar tarafından MÖ 3. yüzyılda inşa edilen dorik yapıların tamamında uygulanmıştır. Bunun yanı sıra triglif-metop bloklarında damla biçimli triglif kulaklarının stili, Ptolemaios yapılarından Halikarnassos Apollon ve Ptolemaios Stoası, Samothrake Arsinoeionu, Samos Gymnasionu ve Limyra Ptolemaionu ile birlik içindedir. Bu stil özellikleri yapının, Knidos'un Ptolemaioslar'ın hakimiyeti altına girdiği MÖ 3. yüzyılın ilk yarısında inşa edildiği düşüncesini doğrulamaktadır. Nitekim stoanın kanonik dor arşitravlarında, Klasik Dönem yapılarında karşımıza çıkan konik biçimli guttae yerine silindirik biçimli guttae işlenmesi, regula plakasının güçlü işlenmesine karşın, guttaenin yüksekliğinin azalması, dorik geison bloklarında ise geison tacının kyma reversalı şahin gagası profilinden oluşması, geison alt yüzeyine işlenen mutulus plakaları ile guttaenin yüksekliğini yitirmeye başlaması, MÖ 4. yüzyıl sonu-3. yüzyıl başlarında ortaya çıkan stil özellikleridir.

Knidos antik kenti için mermer, ithal edilen lüks bir yapı malzemesidir. Dorik

131 Sostratos'un Aleksandria fenerinin sponsoru olduğuna dair görüşler için bk. Meeus 2015, 144, dn. 9.

132 Durrbach 1921, no. 21; IG XI.4, no. 1038; Shear 1978, 24; Meeus 2015, 154.

133 Meeus 2015, 154-156.

Stoa'nın tamamen mermerden inşa edilmiş olması, bu yapının önemini gösterir. Nitekim Pseudo-Lukian'ın metninde "Sostratos'un stoası" olarak tanımlanan yapının Knidos'taki önemli yapılar arasında isminin zikredilmiş olması, onun iyi bilinen bir yapı olduğunun göstergesidir. Plinius, Knidoslu ünlü mimar Sostratos'un mimari yenilik olarak "*pensilis ambulatio* (asma yürüyüş salonu)" tarzı yapılar inşa ettiğini aktarmaktadır. Bu yapı tarzının ne şekilde düzenlenmiş olabileceği halen tartışılabilir da mevcut veriler bu terimin "iki farklı düzeye sahip yapıları" ya da "farklı bir teras düzenlemesine sahip yapıları" ifade ettiği yönündedir. Knidos Dorik Stoa'nın zemini, bir alt terasın zemininden yaklaşık 4 m yüksektedir. Bunun devamında yaklaşık 3 m genişliğinde bir gezinti alanı vardır. Bu da Dorik Stoa'nın alt katında masif bir platform oluşturulduğunu ve stoanın bu platformun üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Böylece stoa aşağıdan bakıldığında, yüksekçe bir platform üzerinde, arkasındaki dağa karşı ana hatlarıyla yanal devam eden uzun bir sütunlu galeri olarak görünmektedir. Bu veriler "*pensilis ambulatio*" tarzı yapıların iki katlı stoalardan ziyade, yapının zemini ve teras düzenlemesi ile ilgili olabileceği düşüncesini güçlendirmektedir.

Knidos Dorik Stoa özel bir tipin ilk örneğidir. Bu nedenle, yeni bir mimari tarzı yansıtan stoanın, onu yapan mimarının adıyla özdeşleşmiş olduğu düşüncesi akla yatkındır. Stoa, Sostratos'un aktif olarak çalıştığı MÖ 323-270 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu bağlamda "Sostratos Knidos'taki mimari yeniliğinden dolayı mı Aleksandria fenerinin mimarı olarak atandı yoksa fenerin inşasından sonra mı böyle bir yapıyı tasarladı?" sorusu gündeme gelmektedir. Aleksandria fenerinin inşasının MÖ 297 yılında başladığı ve 283/2 yıllarında bitirildiği düşünülmektedir¹³⁴. Yazıtlardan Sostratos'un MÖ 287/6 yılı ile 270'li yıllar arasında oldukça aktif bir diplomat, saygın bir yurttaş ve II. Ptolemaios Philadelphos'un arkadaşı olduğu anlaşılmaktadır. Yine yazıtlardan öğrendiğimiz kadarıyla Sostratos, Knidos'taki stoanın mimarı olmasının yanı sıra bu yapının sponsoru olabilecek ekonomik ve sosyal statüye de sahiptir. Tüm bu veriler ve mimari bloklarda tespit edilen stil özellikleri, Sostratos'un stoayı, refah seviyesinin oldukça yüksek olduğu MÖ 290-270 yılları arasında inşa etmiş olabileceğini düşündürmektedir.

134 Fraser 1972a, 20; Meeus 2015, 148, 161.

Bibliyografya ve Kısaltmalar

Antik Kaynaklar

- Curt. Curtius Rufus, *Historiae Alexandri Magni*, XML Header. (<http://perseus.uchicago.edu/perseus-cgi/citequery3.pl?dbname=LatinAugust2012&getid=0&query=Curt.%205.1.32>)
- Hdt. Herodotos, *Histories*.
Kull. Çeviri: Herodotos Tarihi, Çev. M. Ökmen, İstanbul, 2006.
- Luc. Hist. conscr. Lucian, *De historia conscribenda*.
Kull. Çeviri: Kilburn, K., *Lucian*, Vol. VI, Cambridge, 1959.
(<https://archive.org/stream/Lucian06HowToWriteHistoryHerodotus/Lucian%2006%20How%20to%20Write%20History%2C%20Herodotus#page/n87/mode/2up>)
- Luc. Icar. Lucian, *Icaromenippus*.
Kull. Çeviri: Harmon, A. M., *Lucian*, Vol. II, London, 1919.
(<https://archive.org/stream/Lucian06HowToWriteHistoryHerodotus/Lucian%2002%20Downward%20Journey%2C%20Philosophies%20for%20Sale#page/n291/mode/2up>)
- Luc. Erotos Lucian, *Erotos*.
Kull. Çeviri: M. D. Macleod, *Lucian*, Vol. VIII, London, 1967.
(<https://archive.org/details/lucianhar08luciuoft/page/166>).
- Plin. nat. Plinius, *Naturalis Historia*.
http://penelope.uchicago.edu/Thayer/L/Roman/Texts/Pliny_the_Elder/36*.html
- Str. Strabon, *Geographika*
Kull. Çeviri: Radt, S., *Strabons Geographika*, vol. VIII, Buch XIV-XVII: Kommentar, Göttingen, 2009.
Orijinal Metin: <https://archive.org/stream/Strabo08Geography17AndIndex/Strabo%2008%20Geography%2017%20and%20index#page/n27/mode/2up>
- Vitr. Vitruvius, *De Architectura*
Orijinal Metin: <http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Vitruvius/>
Kull. Çeviri: Mimarlık Üzerine On Kitap. Çev. S. Güven, İstanbul 1998.

Modern Kaynaklar

- Ainsworth v.d. 1823 Ainsworth, R. – T. Morell – J. Carey, “Pensilis”, *Ainsworth’s Latin Dictionary*, London.
- Amandry 1940/41 Amandry, P., “Dédicaces delphiques, BCH 64-65, 61-75.

- Bean 2000 Bean, G. E., Eskiçağda Menderes'in Ötesi (çev. P. Kurtoğlu), İstanbul.
- Berges – Tuna 2001 Berges, D. – N. Tuna, "Kult, Wettkampf und politische Versammlungsstätte. Das Triopion-Bundesheiligtum der dorischen Pentapolis", *AntW* 32, 155-166.
- Berns 1999 Berns, C., "Der Hellenistische Grabturm von Olba", *Olba* II.1, 111-129.
- Blinkenberg 1933 Blinkenberg, Chr., *Knidia. Beiträge zur Kenntnis der praxitelischen Aphrodite*, Kopenhagen.
- Bohn 1882 Bohn, R., *Die Stoa König Attalos des Zweiten zu Athen*, Berlin.
- Borchhardt – Stanzl 1990 Borchhardt, J. – G. Stanzl, "Ein Hellenischer Bau des Herrscher-Kultes: Das Ptolemaion in Limyra", *Götter, Heroen, Herrscher in Lykien*, 79-84.
- Borchhardt 1986 Borchhardt, J., "Bericht der Grabungskampagne in Limyra 1985", *KST* 8/II, 101-126.
- Borchhardt 1991 Borchhardt, J., "Ein Ptolemaion in Limyra", *RA, Bulletin de la SFAC*, 309-322.
- Bourguet 1929 Bourguet, É., *Fouilles de Delphes. 3,1, Epigraphie; Inscriptions de l'entrée du sanctuaire au trésor des Athéniens*, Paris.
- Brandt 1920 Brandt, P., *Erotes. Ein Gespräch über die Liebe von Lukian*, München.
- Bruns-Özgan 2002a Bruns-Özgan, C., *Knidos Antik Kent Rehberi*, Konya.
- Bruns-Özgan 2002b Bruns-Özgan, C., "Eine frühkaiserzeitliche Stoa in Knidos und ihre Funde", *Patris und Imperium* (ed. C. Berns – H. Von Hesberg – L. Vandeput – M. Waelkens), *BABesch Suppl.* 8, 247-256.
- Bruns-Özgan 2013 Bruns-Özgan, C., *Knidos. Ergebnisse der Ausgrabungen von 1996-2006 (Knidos-Studien 4)*, İstanbul.
- Bürchner 1921 Bürchner, L., "Knidos (1)", *RE* XI.1, 914-921.
- Büyüközer 2012 Büyüközer, A., *Knidos Limanları*, Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Büyüközer 2013a Büyüközer, A., "Some Thoughts On The Military Harbour of Knidos", *SOMA* 14 (ed. Y. Morozova – H. Öniz), 11-16.
- Büyüközer 2013b Büyüközer, A., "Knidos'un Kent Planlamasında Limanların Yeri ve Kentle İlişkisi", Prof. Dr. Kamil Levent Zoroğlu'na Armağan (ed. M. Tekocak), İstanbul, 139-154.
- Büyüközer 2015 Büyüközer, A., "Lagina Hekate Kutsal Alanı Güney Propylonu", *Cedrus* III, 67-87.
- Büyüközer 2019 Büyüközer, A., "Knidos Liman Duvarları", *Cedrus* VII (2019), 215-237. DOI: 10.13113/CEDRUS/201909.
- CIL *Corpus inscriptionum latinarum*
- Conze – Schazmann 1911 Conze, A. – P. Schazmann, *Mamurt-Kaleh: Ein Tempel der Göttermutter unweit Pergamon*, Berlin.

- Coulton 1964 Coulton, J. J., "The Stoa by the Harbour at Perachora", BSA 59, 101-131.
- Coulton 1968 Coulton, J. J., "Stoa at the Amphiarraion, Oropos", BSA 63, 147-183.
- Coulton 1976 Coulton, J. J., *The Architectural Development of the Greek Stoa*, Oxford.
- Courby 1912 Courby, F., *Le Portique d'Antigone ou du Nord-Est et les constructions voisines, Délos 5*, Paris.
- De Bernardi Ferrero 1970 De Bernardi Ferrero, D., *Teatri classici in Asia Minore III*, Roma.
- Des Courtils 1999 Des Courtils, J., "Thasos, Samothrace, et l'architecture Macédonienne", *Ancient Macedonia VI: Papers read at the VIth International Symposium held in Thessaloniki, 15-19 october 1996, I*, 357-374.
- Dilettanti 1840 Society of the Dilettanti, *Antiquities of Ionia III*, London.
- Doksanaltı 2000 Doksanaltı, E. M., "Die Keramikfunde aus den Arealen Z1 und Y1 der Dionysos-Stoa in Knidos", *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta* 36, 75-82.
- Doksanaltı 2003 Doksanaltı, E. M., "Knidos-Kap Krio Hellenistik Sarnıç Buluntuları", *Varia Anatolica XV*, 27-33.
- Doksanaltı 2006 Doksanaltı, E. M., "Knidos-Kap Krio Buluntuları Işığında Knidos 'İnce Cidarlı' Seramiği", *İdol* 8/31, 24-31.
- Doksanaltı v.d. 2018 Doksanaltı, E. M. – İ. Karaoğlan – O. Tozluca, *Knidos. Denizlerin Buluştuğu Kent*, Ankara.
- Doruk 1978 Doruk, S., *Anadolu'da Hellenistik Dönem Stoaları*, Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Dreyer 1999 Dreyer, B., *Untersuchungen zur Geschichte des spätklassischen Athen (322-c. 230 v. Chr.)*. *Historia Einzelschriften* 137, Stuttgart.
- Durrbach 1921 Durrbach, F., *Choix d'inscriptions de Délos*, Paris.
- Dyggve 1960 Dyggve, E., *Le Sanctuaire d'Athana Lindia et l'architecture Lindienne, Lindos III.1. Fouilles de l'Acropole 1902-1914 et 1952*, Berlin.
- Fagan 1996 Fagan, G. G., "Sergius Orata: Inventor of the Hypocaust?", *Phoenix* 50.1, 56-66.
- Fraser 1972a Fraser, P. M., *Ptolemaic Alexandria Vol. 1*, Clarendon Press, Oxford.
- Fraser 1972b Fraser, P. M., *Ptolemaic Alexandria Vol. 2*, Clarendon Press, Oxford.
- Frost 1971 Frost, F. J., "Ptolemy II and Halicarnassus: An Honorary Decree", *Anatolian Studies*, Vol. 21, 167-172.
- Gider 2007 Gider, Z., "Tripolis'in Ana Caddesinde Müze Kurtarma Kazısında Bulunan Dorik Malzemeler", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu (6-8 Eylül 2006, Denizli)*, *Bildiriler II* (ed. A. Özçelik – Y. Avcı – M. Y. Ertuş – S. İnan – Y. Kılıç – S. Parlaz), Denizli, 25-31.
- Gider 2012 Gider, Z., "Lagina Kuzey Stoanın Ön Cephe Düzenlemesi". *Stratonikeia'dan Lagina'ya, Ahmet Adil Tırpan Armağanı* (ed. B.

- Söğüt), İstanbul, 263-280.
- Gider 2014 Gider, Z., “Doric Capitals with Ionic Cymation in the Light of Examples from Caria Region”, *Anodos* 11/2011, Trnava, 139-148.
- Gider-Büyüközer 2013 Gider-Büyüközer, Z., *Karia Bölgesi Dor Mimarisi (Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Konya.
- Gider-Büyüközer 2014 Gider-Büyüközer, Z., “Doric Frizden Bir Detay: Triglif Kulakları”, *Olba* XXII, 155-188.
- Gider-Büyüközer 2018 Gider-Büyüközer, Z., “Doric Geisonlarda Mutulus Plakaları ile Guttaenin Düzenlenişi”, *Arkhaia Anatolika* 1, 61-92. DOI: 10.32949/Arkhaia.2018.4
- Gider-Büyüközer 2019a Gider-Büyüközer, Z., “Anadolu Dor Mimarisi: MÖ 4. Yüzyıl”, *Arkhaia Anatolika* 2 (2019), 102-165. DOI: 10.32949/Arkhaia.2019.10.
- Gider-Büyüközer 2019b Gider-Büyüközer, Z., “Doric Architecture in Anatolia in the Third Century BC: Influences, Interactions and Innovations”, *L’Asie Mineure occidentale au III^e siècle a.C.*, 11-13 October 2018, Bordeaux (Baskıda).
- Goethert – Schleif 1962 Goethert, F. W. – H. Schleif, “Der Athena Tempel von Ilion”, *JHS* 83, 219-220.
- Habicht 1979 Habicht, C., *Untersuchungen zur politischen Geschichte Athens im 3. Jahrhundert v. Chr.*, Munich.
- Hauben 2014 Hauben, H., “Ptolemy’s Grand Tour”, *The Age of the Successors and the Creation of the Hellenistic Dynasties (323-276 BC)*, *Studia Hellenistica* 53 (ed. H. Hauben, – A. Meeus), Leuven, 235-261.
- Heichelheim 1940 Heichelheim, F., “Sostratos”, *RE, Suppl. VII*, 1221-1222.
- Hellström 1985 Hellström, P., “Labraunda 1983”, *AST* 2, 131-138.
- Hoepfner 1969 Hoepfner, W., “Zum Entwurf des Athena-Temples in Ilion”, *AM* 84, 165-181.
- Hoepfner 1971 Hoepfner, W., *Zwei Ptolemaierbauten. Das Ptolemaierweihgeschenk in Olympia und ein Bauvorhaben in Alexandria*, *AM-BH* 1.
- Hoepfner 1993 Hoepfner, W., “Zum Mausoleum von Belevi”, *AA*, 111-123.
- IG *Inscriptiones graecae*
- Kähler 1964 Kähler, H., “Review: Goethert/Schleif, Der Athena Tempel von Ilion”, *Gnomon* 36, 79-87.
- Kawerau – Wiegand 1930 Kawerau, K. – Th. Wiegand, *Die Paläste der Hochburg*, *AvP* V.1, Berlin.
- Kerkhecker 1997 Kerkhecker, A., “Μουσέων ἐν τάλάρῳ – Dichter und Dichtung am Ptolemäerhof”, *Antike und Abendland* 43, 124-144.
- Klinkott 1989 Klinkott, M., “Die ‘ambulationes pensiles’ in der pergamenischen Stadtbaukunst”, *IstMitt* 39, 273-280.

- Knackfuß 1924 Knackfuß, H., *Der Südmarkt und die benachbarten Bauanlagen, Milet 1.7*, Berlin.
- Lauter 1986 Lauter, H., *Die Architektur des Hellenismus, Darmstadt*.
- Lehmann – Spittle 1964 Lehmann, K. – D. Spittle, *The Altar Court, Samothrace 4*, Princeton.
- Lehmann 1969 Lehmann, K., *The Hieron, Samothrace 3*, Princeton.
- Love 1967 Love, I. C., “Knidos Excavations in 1967”, *TAD 16-2*, 133-159.
- Love 1968 Love, I. C., “Knidos – Excavations in 1968”, *TAD 17-2*, 123-143.
- Love 1970 Love, I. C., “A Preliminary Report of the Excavations at Knidos, 1969”, *AJA 74/2*, 149-155.
- Love 1972a Love, I. C., “A Preliminary Report of the Excavations at Knidos, 1970”, *AJA 76/1*, 61-76.
- Love 1972b Love, I. C., “A Preliminary Report of the Excavations at Knidos, 1971”, *AJA 76/4*, 393-405.
- Love 1973 Love, I. C., “Excavations at Knidos, 1971”, *TAD 20/2*, 97-142.
- Love 1978 Love, I. C., “A Brief Summary of Excavations at Knidos 1967-1973”, *The Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology, Vol. II, Ankara, 1111-1133*.
- Magie 1950 Magie, D., *Roman Rule in Asia Minor, Vol. II*, Princeton.
- Martini 1984 Martini, W., *Das Gymnasium von Samos, Samos XVI*.
- Mau 1909 Mau, A., “Ambulatio”, *RE XI.2*, 1816.
- McCredie v.d. 1992 McCredie, J. R. – G. Roux – S. M. Shaw – J. Kurtich, *The Rotunda of Arsinoe, Samothrace 7*, Princeton.
- McKenzi 2007 McKenzie, J., *The Architecture of Alexandria and Egypt*, London.
- Meadows 2006 Meadows, A., “The Ptolemaic Annexation of Lycia: SEG 27.929”, *III. Uluslararası Likya Sempozyumu: Sempozyum Bildirileri* (ed. K. Dörtlük), Antalya, 459-470.
- Meeus 2015 Meeus, A., “The Career of Sostratos of Knidos: Politics, Diplomacy and the Alexandrian Building Programme in the Early Hellenistic Period”, *Greece, Macedon and Persia. Studies in Social, Political and Military History in Honour of Waldemar Heckel* (ed. T. Howe – E. E. Garvin – G. Wrightson), Oxford, 143-171.
- Mertens 1984 Mertens, D., *Der Tempel von Segesta und die dorische Tempel Baukunst des griechischen Westens in klassischer Zeit, Mainz am Rhein*.
- Müfid 1932 Müfid (Mansel), A., *Stockwerkbau der Griechen und Römer, IstForsch 1*, Berlin.
- Newton 1862 Newton, C. T., *A History of Discoveries at Halicarnassus, Cnidus and Branchidae, Vol. I-Plates*, London.
- Newton 1863 Newton, C. T., *A History of Discoveries at Halicarnassus, Cnidus and Branchidae, Vol. II, Part II*, London.
- Osborne 1979 Osborne, M. J., “Kallias, Phaidros and Revolt of Athens in 287 BC”,

- ZPE 35, 181-194.
- Pastutmaz 2005 Pastutmaz, D., “Knidos Dionysos Stoasında Bulunan Bir Grup Kandil Işığında Romanesis Atölyesi ve Özellikleri”, R. Özgan’a Armağan (ed. M. Şahin – İ. H. Mert), İstanbul, 283-289.
- Pastutmaz 2009 Pastutmaz, D., Knidos Kabartmalı Seramikleri, Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya.
- Pastutmaz 2011 Pastutmaz, D., “Die Ikonographie des Dionysos auf Knidischen Oinophoroi”, Studien zum Antiken Kleinasien VII (ed. E. Schwertheim), AMS 66, 97-105.
- Pedersen 2004 Pedersen, P., “Halikarnassos and the Ptolemies II. The Architecture of Hellenistic Halikarnassos”, Halicarnassian Studies IV: The Salmakis Inscription and Hellenistic Halikarnassos (eds. S. Isager – P. Pedersen), Odense, 145-164.
- Pensabene 1993 Pensabene, P., Elementi architettonici di Alessandria e di altri siti egiziani, Repertorio d’Arte dell’Egitto Greco-Romano, Serie C, Vol. III, Roma.
- Perdrizet 1899 Perdrizet, P., “Sostrate de Cnide, architecte du Phare”, RÉA 1.4, 261-272.
- Pfrommer 1987 Pfrommer, M., “Überlegungen zur Baugeschichte des Naikos im Apollontempel zu Didyma”, IstMitt 37, 145-185.
- Praschniker – Theuer 1979
Praschniker, C. – M. Theuer, Das Mausoleum von Belevi, Ephesos VI, Wien.
- Roux 1952 Roux, G., “La terrasse d’Attale I a Delphes”, BCH 76, 141-196.
- Roux 1961 Roux, G., L’Architecture de l’Argolide aux IV et III siècles avant J.-C., Paris.
- Rumscheid 1994 Rumscheid, F., Untersuchungen zur Kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus I-II, Mainz.
- Schädler 1991 Schädler, U., “Attizismen an ionischen Tempeln Kleinasiens”, IstMitt 41, 265-324.
- Schazmann 1932 Schazmann, P., Kos I: Asklepieion. Baubeschreibung und Baugeschichte (ed. R. Herzog), Berlin.
- Schmidt-Dounas 1991 Schmidt-Dounas, B., “Zur Datierung der Metopen des Athena-Tempels von Ilion”, IstMitt 41, 1991, 363-415.
- Schober 1935 Schober, A., “Der neue Tempel von Samothrake”, ÖJH 29, 1-22.
- Schrammen 1906 Schrammen, J., Der große Altar, der obere Markt, AvP III, Berlin.
- Shear 1978 Shear, T. L., Jr., Kallias of Sphettos and the Revolt of Athens in 286 B. C., Hesperia Suppl. 17.
- Shoe 1936 Shoe, L. T., Profiles of Greek Mouldings, Cambridge.
- Söğüt – Gider 2011 Söğüt, B. – Z. Gider, “Eumeneia’da Bulunan Dorik Mimari Elemanlar”, Eumeneia, Şeyhlü ve Işıklı (ed. B. Söğüt), İstanbul, 93-99.
- Stanzl 1993 Stanzl, G., “Das Sogenannte Ptolemaion in Limyra. Ergebnisse

- der Ausgrabungen 1984-89”, Akten des II. Internationalen Lykien-Symposiums, Wien, 6.-12. Mai 1990 (eds. J. Borchhardt – G. Dobesch), Ergänzungsbände zu den Tituli Asiae Minoris 18, Wien, 183-190.
- Strocka 2005 Strocka, V. M., “Griechische Löwenkopf-Wasserspeier in Ephesos”, *Synergia*, Festschrift für Fritz Krinzing, 337-348.
- Stucchi 1975 Stucchi, S., *Architettura cirenaica*, Roma.
- Tarn 1913 Tarn, W. W., *Antigonos Gonatas*, Oxford.
- Tomlinson 2006 Tomlinson, R., “Tomb N171 and significance for the history of Cyrene Doric”, *Cirenaica: studi, scavi e scoperte I: Nuovi dati da città e territorio*, BAR International Series 1488, 97-103.
- Townsend 2004 Townsend, R. F., “Classical Signs and Anti-Classical Signification in 4th-Century Athenian Architecture”, *Hesperia Suppl.* 33, 305-326.
- Tuna – Berges 2001 Tuna, N. – D. Berges, “Datça/Emecik/Sarı Liman Mevkii Arkaik Kutsal Alan 1999 Yılı Çalışmaları”, 22. KST-II, 127-136.
- Vallois 1923 Vallois, R., *Le Portique de Philippe, Délos 7*, Paris.
- Vasdaris 1987 Vasdaris, C., *Das dorische Kapitell in der hellenistisch-römischen Zeit im östlichen Mittelmeerraum I-II*, Wien, 1987.
- von Gerkan 1921 von Gerkan, A., *Das Theater von Priene*, Berlin.
- von Gerkan 1922 von Gerkan, A., *Der Nordmarkt und der Hafen an der Löwenbucht, Milet 1.3*, Berlin.
- von Hesberg 1980 von Hesberg, H., *Konsolengeisa des Hellenismus und der frühen Kaiserzeit*, RM 24.
- von Kienlin 2004 von Kienlin, A., *Die Agora von Priene*, PhD. Diss., Technische Universität München, München.
- von Wilamowitz-Moellendorf 1924 von Wilamowitz-Moellendorf, U., *Hellenistische Dichtung in der Zeit des Kallimachos*, vol. I, Berlin.
- Waywell 1996 Waywell, G. B., “The Scylla Monument from Bargylia”, *AntP* 25, 75-119.
- Wescoat 2015 Wescoat, B. D., “Recalibrating Samothracian Architecture”, *L’architecture monumentale grecque au IIIe siècle a.C.* (ed. J. Des Courtils), *Ausonius Mémoires* 40, Bordeaux, 117-145.
- Wiegand – Schrader 1904 Wiegand, Th. – H. Schrader, *Priene*, Berlin.
- Winter 2006 Winter, F. E., *Studies in Hellenistic Architecture*, *Phoenix Suppl.* 42, London.
- Ziegenaus – de Luca 1968 Ziegenaus, O. – G. de Luca, *Das Asklepieion. Der südliche Temenosbezirk in hellenistischer und frühromischer Zeit*, AvP XI.1, Berlin.

Ziegenaus – de Luca 1975

Ziegenaus, O. – G. de Luca, Das Asklepieion. Der nördliche Temenosbezirk und angrenzende Anlagen in hellenistischer und frühromischer Zeit, AvP XI.2, Berlin.

Zwingmann 2012

Zwingmann, N., Antiker Tourismus in Kleinasien und auf den vorgelagerten Inseln. Selbstvergewisserung in der Fremde, Antiquitas I, 59, Bonn.

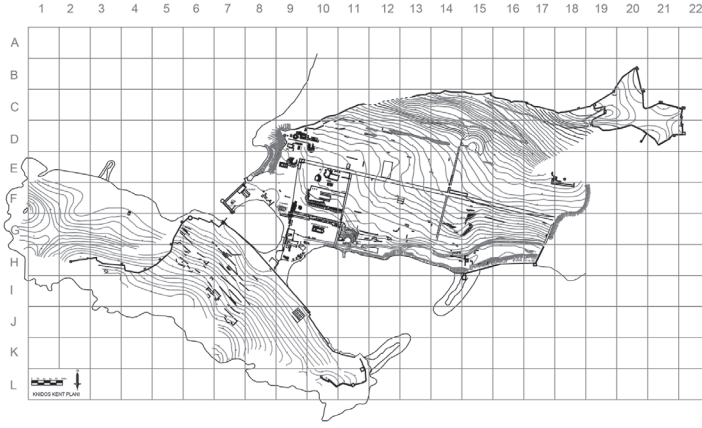


Fig. 1 Knidos kent planı (*Knidos kazı arşivi*)



Fig. 2 Dorik Stoa'nın yeri (*Knidos kazı arşivi*)



Fig. 3 Dorik Stoa'nın mevcut durumu (*Knidos kazı arşivi*)



Fig. 4 Dorik Stoa'nın ana kayaya oyulmuş altyapısı ve parçalanmış mimari bloklar

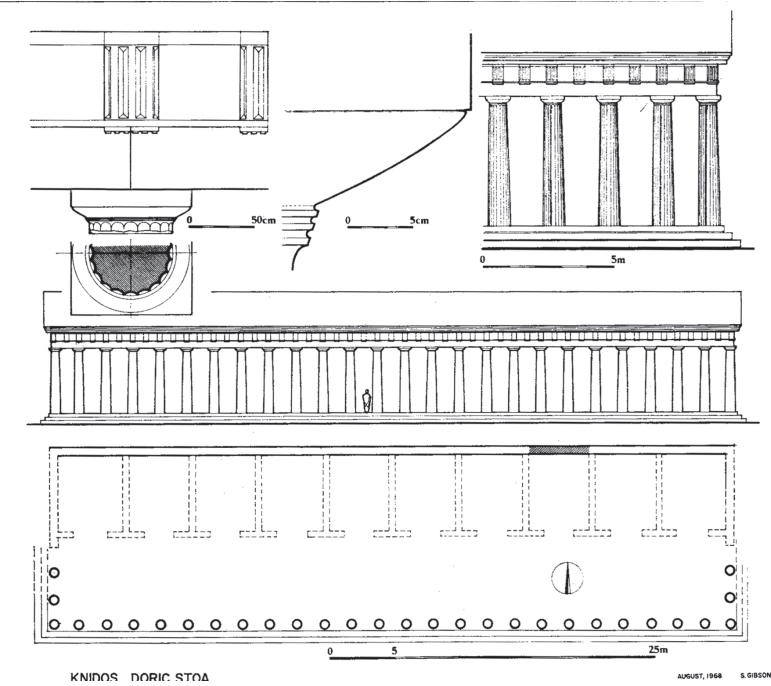


Fig. 5 Dorik Stoa'nın plan ve cephe restitüsyonu (Love 1968, fig. 9)



Fig. 6 Dorik Stoa'ya ait gri ve sarımtırak renkli sütun tamburları



Fig. 7 Dorik Stoa'ya ait gri ve sarımtırak renkli triglif-metop blokları



Fig. 8 Gri renkli mermer sütun tamburu



Fig. 9 Sarımsak renkli mermer sütun tamburu



Fig. 10a Dor başlığı

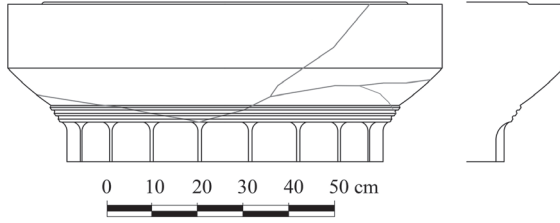


Fig. 10b Dor başlığının çizimi



Fig. 11a Arşitrav bloğu

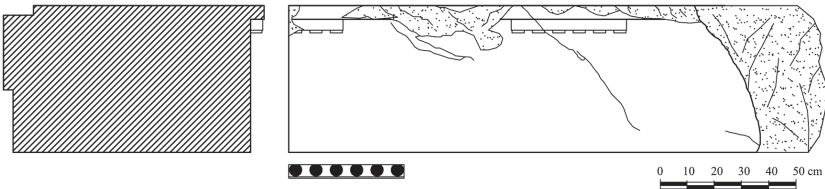


Fig. 11b Arşitrav bloğunun çizimi



Fig. 12 Gri renkli, beyaz damarlı mermer friz bloğu



Fig. 13a Friz bloğu parçası

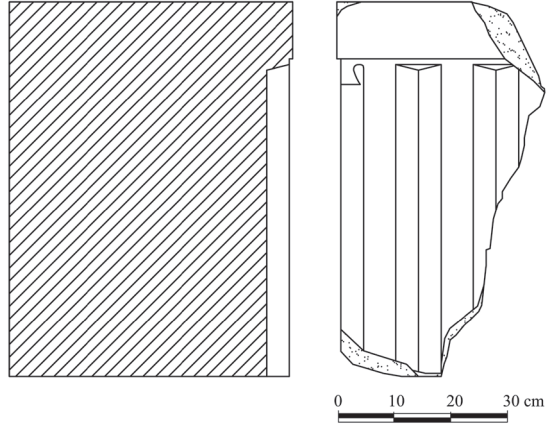


Fig. 13b Friz bloğu parçasının çizimi

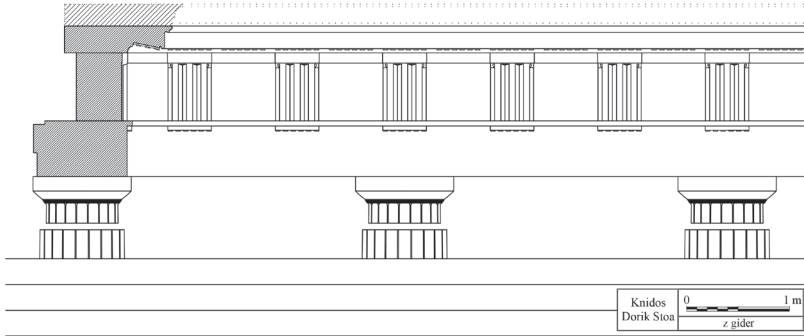


Fig. 14 Dorik Stoa'nın cephe düzenlemesi



Fig. 15 Triglif kulağı detay



Fig. 16 Triglif kulağı detay

Yapı	Tarihi	Kulak Biçimi
Labraunda Anıt Mezar	M.Ö. 4. yy'ın 2. yarısı	ρ
Samothrake Altar <i>Court</i>	M.Ö. 4. yy'ın 2. yarısı	ρ
Samothrake Hieron	M.Ö. 4. yy'ın 2. yarısı	ρ
Knidos Aslanlı Mezar	M.Ö. geç 4. yy	ρ
Samos Gymnasionu Doğu Peristil	M.Ö. 3. yy'ın ilk çeyreği	ρ
Samos Gymnasionu Güney Salon II	M.Ö. 3. yy'ın ilk çeyreği	ρ
Samothrake Arsinoeionu	M.Ö. 299-270	ρ
Halikarnassos Dorik Stoa	M.Ö. 3. yy'ın ilk yarısı	ρ
Knidos Dorik Stoa	M.Ö. 3. yy'ın ilk yarısı	ρ
Priene Tiyatrosu	M.Ö. 250-200	ρ
Delos Antigonos Stoası	M.Ö. 246-239	ρ
Limyra Ptolemaion	M.Ö. 3. yy'ın 3. çeyreği	ρ
Delos Philippos Stoası	M.Ö. 216-200	ρ

Fig. 17 MÖ 4. ve 3. yüzyıl yapılarında görülen damla biçimli triglif kulakları

Yapı	Tarih	AY cm.	T-MY cm.	Ars. Yük T-M Yük
Knidos Dorik Stoa		53-54	66	0,810
Labraunda Andron B	MÖ 377-353	63	59,5	1,060
Labraunda Andron A	MÖ 351-344	64	61	1,050
Labraunda Dorik Yapı	MÖ 351-344	28,5	30,6	0,950
Labraunda Anıt Mezar	MÖ 4. yüzyılın 2. yarısı	49	50,5	0,970
lasos Dorik Yapı A	MÖ 4. yüzyılın 2. yarısı	40	42	0,952
Knidos Dor Tapınağı	MÖ 4. yüzyılın 2. yarısı	65	65	1
Pergamon Athena Tapınağı	MÖ 330-325	48	53,8	0,892
Knidos Aslanlı Mezar	MÖ 4. yüzyılın son çeyreği	52	60	0,867
Miletos Liman Stoası	MÖ geç 4. yüzyıl	37	46,3	0,799
Lindos Athena Tapınağı	MÖ 300 civarı	62	74	0,838
Mamurt Kale Tapınağı	MÖ 302-263	34,5	45	0,760
Miletos Antiochos Stoası	MÖ 299-290	40,7	51,5	0,790
Troia Athena Tapınağı	MÖ 280 civarı	73,6	85,8	0,858
Samothrake Arsinoeionu	MÖ 299-270	64,6	84,6	0,764
Belevi Mausoleumu	MÖ 290-270	44,5	67,5	0,660
Halikarnassos Apollon ve Ptolemais Stoası	MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı	43	43	1
Delos Antigonos Stoası	246-239 BC	49,3	59	0,835
Hermopolis Magna Ptolemaioslar Kutsal Alanı	246-221 BC	64,4	72,1	0,893
Delphi Attalos Stoası	241-223 BC	49,1	55	0,893
Priene Tiyatrosu proskenionu	MÖ 3. yüzyılın ikinci yarısı	26	29	0,896
Lindos Archokrateionu	MÖ 225-200	38,5	43	0,895
Delos Philippos Stoası	MÖ 216-200	57,5	66	0,871
Delos Hypostil Salon	MÖ 210-200			0,857
Limyra Ptolemaionu	MÖ 3. yüzyılın 3. çeyreği	57	70	0,814
Lindos Stoası	MÖ 3. yüzyıl sonu	45	53	0,849
Pergamon Asklepieionu Dorik Mermer Tapınak	MÖ 3. yüzyıl sonu	35,5	46,8	0,758

Fig. 18 Arşitrav yüksekliği ile friz yüksekliği arasındaki oran



Fig. 19a Köşeye ait dorik geison

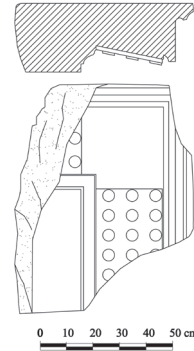


Fig. 19b Köşe geisonunun çizimi



Fig. 20a Dorik geison parçası

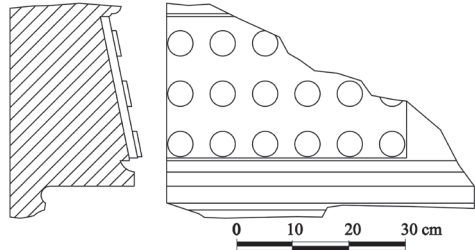


Fig. 20b Geison parçasının çizimi